Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ... 21-һээ гарана | № 44 (13668) | 1972 оной февралиин 22, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ

ЭРШЭ · ШАНАР ДЭЛИСЭ

АЖАЛШАДАЙ АША ТУҺАДА

...шартай амһартануудые бүтээжэ, ажалшадай ...сэд хангаха гэһэн шухала зорилго Улаан-Үдын ...эрэмжэтэ заводой коллектив урдаа табинхай. ...мастерска участогуудай, бригадануудай, хүн ... социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүү-...һон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашагла-...родукци гаргахын түлөө хүдэлмэришэн бүхэн ...

...хүдэлмэришэд иимэ эдэбхи үүсхэлтэй-...һэнэй ашаар лэ үдэр бүриингөө даабари ...дүүргэжэ байдаг. Байгша оной январь һара соо ... амһарта хэжэ, даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн. ... жэл бүри шэнэ зүйлэй продукци бүтээнэбди. ... домбо, жэжэ бидон, кружка гэхэ мэтын амһартанууд бүтээгдэдэг болохонь. Энэ жэжэ амһартануудта ехэ захил хэгдэдэг байна. Тиимэһээл бидэнэр 384 тонно жэжэ амһартануудые энэ жэл соо хэхээр хараа зорилго урдаа табинабди.

Манай заводой коллектив 1600 тонно продукци хэхэ даабаряа болзорһоонь урид, байгша оной декабриин 25-да дүүргэхээр уялга абанхай. Энэ зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхын тула бултадаа оролдообди. Механическа, шаажан гүйлгэдэг цехүүдэй коллективүүд ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, габшагай шангаар хүдэлнэ. Иимэ ажалша бэрхэ хүдэлмэришэд абаһан уялгаяа дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэхэл байха.

В. АНДРЕЕВА,
заводой экономист.

ЖЭЛЭЙ ЭХИНҺЭЭ УРАГШАТАЙГААР

...йн цементын заводой ... барилгын һайн шанар-...ериал үйлэдбэрилдэгөөрөө ...эдээжэ болоһон. Эдэнэр ...эл бүри даабаряа үлүүлэн ... шадана. Тиимэһээл юһэ-...бан жэлэйнгээ хоёрдохи ...аабари болзорһоонь урид ..., түсэбһөө гадуур 2 мян-...нно цемент үйлэдбэрилэн ... ажалайнгаа бүтээсые ...центээр дээшэлүүлхэ, 300 ...иловатт-час электрын эл-... арьбалха гэһэн социалис ...анхай.

...араа зорилгонуудаа бодото ... бэелүүлхын тула тус за-...хүдэлмэришэд жэлэй эхин-...шагай шангаар хүдэлжэ ... Эдэнэр январь һарын даа-... гадуур 55 мянган түхэ-... продукци үйлэдбэрилэн ... худалдаанда эльгээһэн ... Хүдэлмэришэн бүхэн 1347 ...й продукци үйлэдбэрилэн ...лад, 1352 түхэригэй про-...үйлэдбэрилөө. Шэнэ онол ...ргэлэн хүдэлһэн тус заво-...дэлмэришэд һүүлэй һара-нуудта ажалайнгаа бүтээсые 4 процентээр дээшэлүүлээ.

Василий Михайлович Рогачевой даадаг транспортна цехэй коллектив январь һара соо эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар абаба.

А. ЧЕРКИС,
заводой экономист.

Кабанскын аймаг.

Кошелева Агафья Спиридоновна Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой Калиновкын отделенидэ һаалишанаар хүдэлдэг юм. Энэ хүмнай 19 үнеэ һаадаг. Үнгэрэгшэ 1971 ондо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүхэнһөө 1840 литр һү һааха байһан һаа, 2560-ые һаагаа. Ажалша бэрхэ энэ эхэнэр Ажалай Улаан Тугай орденоор, Хүндэлэлэй олон грамотануудаар шагнагдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. С. Кошелева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАИ фото.

НҮҮРҺЭШЭДЭЙ АМЖАЛТА

Галуута-Нуурай шахтоуправлениин нүүрһэшэд байгша оной эхиндэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, эршэмтэй шангаар хүдэлжэ ороһон. Эдэнэр январь һарынгаа даабариһаа гадуур 1725 тонно нүүрһэ малтажа, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 77 мянган түхэригэй продукци наймаанда гаргаһан байха юм. Шэнэ онол арга, оньһон техникэ үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэнэй ашаар ажалайнгаа бүтээсые 6 процентээр дээшэлүүлээ.

2/5 шахтын нүүрһэшэд ехэ амжалта туйлаба. Тус шахтын нүүрһэшэд январь һарын даабариһаа гадуур 1775 тонно нүүрһэ малтажа, республикынгаа промышленностиин хэрэглэмжэдэ эльгээгээ. Нэмэл аргаар нүүрһэ малтадаг Холбоолжоной уурхайн хүдэлмэришэд январь һарын даабариһаа гадуур 3550 тонно нүүрһэ малтаһан байха юм. П. Коновалов, В. Балалаешников гэгшэдэй даадаг экскаваторнуудай экипажнууд халаан бүриингөө даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэртэй мүрысэн хүдэлһэн бэшэшье хүдэлмэришэд үндэр амжалта туйлана.

Арбан кубометр удхууртай хүсэ ехэтэй экскаватор эндэ тодхогдожо байнхай. Энэ экскаватор байгша оной май һарада ашаглалгада тушаагдахань. Тиигэхэдэ нэмэл аргаар бүри ехэ нүүрһэн малтагдадаг болохо юм.

Манай шахтоуправлениин нүүрһэшэд февраль һара соошье ажалайнгаа эршые һуладханагүй. 15 хоногой даабариһаа гадуур 1800 тонно нүүрһэн малтагдаад байна. Эдэнэр СССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтаха зорилготой мүрысөөнэй эршэ улам шангадхана. «Хара алта» бүри ехээр малтажа, республикынгаа промышленностиин хэрэглэмжые гүйсэд хангахал.

Д. ЧИРКОВ,
Галуута-Нуурай шахтоуправлениин түсэблэлгын таһагые даагша.

ТҮСЭБӨӨ—ДҮРБЭН ЖЭЛДЭ

...-эй XXIV съездын хараал-...бари ехэ зорилгонуудые ...э, Эхэ ороноо бүри хүсэ ... арад зонойнгоо ажана ... улам баян дэлгэр болгохо ...рюун һайхан сэдьхэлтэй-...ет хүн бүхэн мүнөө ажал-...на гээшэ ааб даа. Тиихэ-... бүхэн, коллектив бүхэн ...орхой зорилгонуудые та-...бан жэлэй түсэб болзор-... дүүргэхые эрмэлзэнэ.

...лаар манай аймаг, рес-... дотор социалис мүрысөөн ... дэлгэржэ байнхай. Тэрэ ...рад түмэниие эдеэ хоолой зүйлөөр хангадаг хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдшье эршэмтэй шангаар ажаллан, бүгэдэ арадай энэ ехэ тэмсэлдэ хубитаяа оруулна.

Сэлэнгын совхозой һаалишан, КПСС-эй XXIV съездын делегат Долгор Данзановагай үнгэрэгшэ намар «Буряад үнэн» газетэдэ толилогдоһон бэшэгтэй танилсаһан байгаабди. Энэ түрүү һаалишан һү һааха, тугал абаха табан жэлэйнгээ түсэб 3,5 жэлдэ дүүргэхээр уялга абаа һэн.

XXIY съездын делегат-һаалишанай уряае манай аймагай хонишод халуунаар дэмжэһэн байха юм. Мүнөө үедэ аймагай олохон хонишод табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэхэ талаар арга боломжонуудаа элишэлжэ, социалис уялгануудые абажа байнхай.

Тэрэ тоодо манай отарын хонишод бусадһаа гээгдэхэгүй, хурьга түлжүүлхэ, нооһо абаха табан жэлэйнгээ түсэб 4 жэлдэ дүүргэхээр шиидэнхэй. Тодорхойлон хэлэбэл, колхозой правлениин бидэнэртэ хүргэһэн түсэбтэ даабариин ёһоор 5 жэлэй туршада жэл бүри зуун эхэ хониһоо 85—84 хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 3,0—3,2 килограмм нооһо хайшалха байнабди. Теэд арга боломжонуудаа хаража үзөөд, жэлдэ зуун хонин бүриһөө 105—110 хурьга томо болгохо, хонин бүриһөө 3,5—4,2 килограмм нооһо хайшалха гэжэ шиидээбди. Тиигэжэ бүхы дээрээ табан жэлэй туршада 2520 хурьга түлжүүлхэ, 100 центнер нооһо тушааха байбал, тэрэнээ дүрбэн жэлдэ дүүргэхэ болонобди.

Абаһан эдэ уялганууднай орёо бэрхэшэгшье һаа, бэелүүлжэ боломоор юм. Юуб гэхэдэ, бидэ урда жэлнүүдтэшье зуун хонин бүриһөө 100 гаран хурьгадые томо болгоһон, нооһо ехээр абаһаншье байхабди.

Түсэбтэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ—1971 ондо бидэнэр отарынгаа зуун хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалһан байнабди. Байгша ондо ажалнай урагшатай ябана. Һүүлэй мэдээгээр, отарынгаа 600 эхэ хониһоо 450 хурьга абаад, тобир һайнаар томо болгожо байгдана. Үшөө 185 хонин хурьгалха юм. Мүн лэ эхирлэмээр хонид бии. Хурьгадаа эхэһээ һалгааха үедэнь адагынь 25 килограммда хүргэхэ хүсэлэнтэйбди.

Малаймнай байра һайн. Үбһэ тэжээлшье жэл бүри ехээр бэлэдхэгдэдэг боложо байнхай. Саашадаа улам һайжарха юм бээз.

Тиимэһээ манай абаһан уялгаяа бэелүүлхэ хэрэгтэ һаад тойбо татаха юумэн үгы гэжэ һанагдана. Хонидоо һайнаар бэлшээхэ, таргалуулха дайда бии. Һүрэгнай искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Хурьгад бүхыдөө үбэлэй һарануудта абтадаг, кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэдэг юм. Хониднай үбэл зунгүй бэлшээгдэжэ байдаг гуримтай.

Бидэнэр ахалагша хонишон Цыдендамба Доржиевай бригадын хонишодтой мүрысэдэгбди. Тэдэ мүн лэ табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид бэелүүлхэ хүсэлтэй.

Д. ЦЫБЕНОВА,
Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон.

РЕДАКЦИҺАА: Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, Ленинэй орденто хонишон Дулма Чимитовна Цыбенова 10 гаран жэлдэ хонин ажалда хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болонхой. Һүүлэй хэдэн жэлдэ энэ бригадын хонишод хонин бүриһөө хурьга томо болгожо шадана.

Энэ хонишоной бригадынхидһаа жэшээ абажа, Буряад ороной хонишон бүхэн табан жэлдэ хэхэ ажалаа тодорхойлжо, тэрэнээ яажа дүүргэхэ тухайгаа бодомжолхо, социалис уялга абаха ушартай. Энээндэнь колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд бодото туһаламжа хүргэхэ, арга боломжонуудаа элишэлхэдэнь туһалха үүргэтэй.

...ВЕТ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ...ЕЛЕГАЦИ СИРИ ОШОХОЁО МОРДОБО

...партийно-правительствен-...ци Араб социалис дэб-...жэ партиин, Сириин пра-...ын уряалаар, албанай ... Сириин Араб Республи-...алхаяа февралиин 21-дэ ... мордоо. Тус делегацие ... ЦК-гай Политбюрогой гэ-... СССР-эй Министрнүүдэй ... Түрүүлэгшын нэгэдэхи ...К. Т. Мазуров толгойлно. ... КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн. ... экономическа харилсаа ... талаар СССР-эй Ми-...рэй Соведэй Гүрэнэй ко-... түрүүлэгшэ С. А. Скач-...КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, ... оборонын министрэй ... армиин генерал ...Соколов, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо Е. И. Кусков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. П. Козырев, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо Н. П. Лебединский, СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министрэй орлогшо И. Т. Гришин, Советскэ Союзһаа Сириин Араб Республикада байдаг элшэн сайд Н. А. Мухитдинов гэгшэд оробо.

Энэ делегацие КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёв болон бусад тушаалтад Внуковска аэродром дээрэ үдэшөө.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

...адай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1972 оной ... 17-ной Указаар СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ... «Эхын алдар» орденоор ба «Эхын медаль» гэһэн медальнуу-...лон хүүгэдтэй 100 эхэнэрнүүдые, тэрэ тоодо Хурамхаанай ай-... — 26, Кабанскын — 8, Хяагтын — 8, Мухар-Шэбэрэй — 8, ... — 3, Сэлэнгын — 28, Түнхэнэй — 13, Баунтын — 2, Бэ-... — 2 ба Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой — 2 эхэнэр ...шагнагдаба.

...н алдар» гэжэ нэгэдэхи шатын орденоор Хурамхаанай ай-... Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Бубей Цыдуевна Гар-...ргатын совхозой хүдэлмэрилэгшэ Батцо Ринчиновна Цыды-...һэн һууринай гэрэй эзэн эхэнэр Анна Данзановна Цыренова, ...кын аймагай Хандала һууринай гэрэй эзэн эхэнэр Татьяна ...овна Савельева, Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой гэшүүн ...-Ханда Гомбоевна Батомункуева, Сэлэнгын аймагһаа Түхэм ...ай гэрэй эзэн эхэнэр Мария Цыренжаповна Бадмадоржиева, ...зерск хотын гэрэй эзэн эхэнэр Зинаида Филипповна Конд-... ажалшадай депутадуудай Сэлэн-Дүүмын поселково Соведэй ...мой хүдэлмэрилэгшэ Бадма Намсараевна Цыренова гэгшэд ...гдаа.

ЗАНШАЛТА УУЛЗАЛГАНУУД ДҮҮРЭЭ

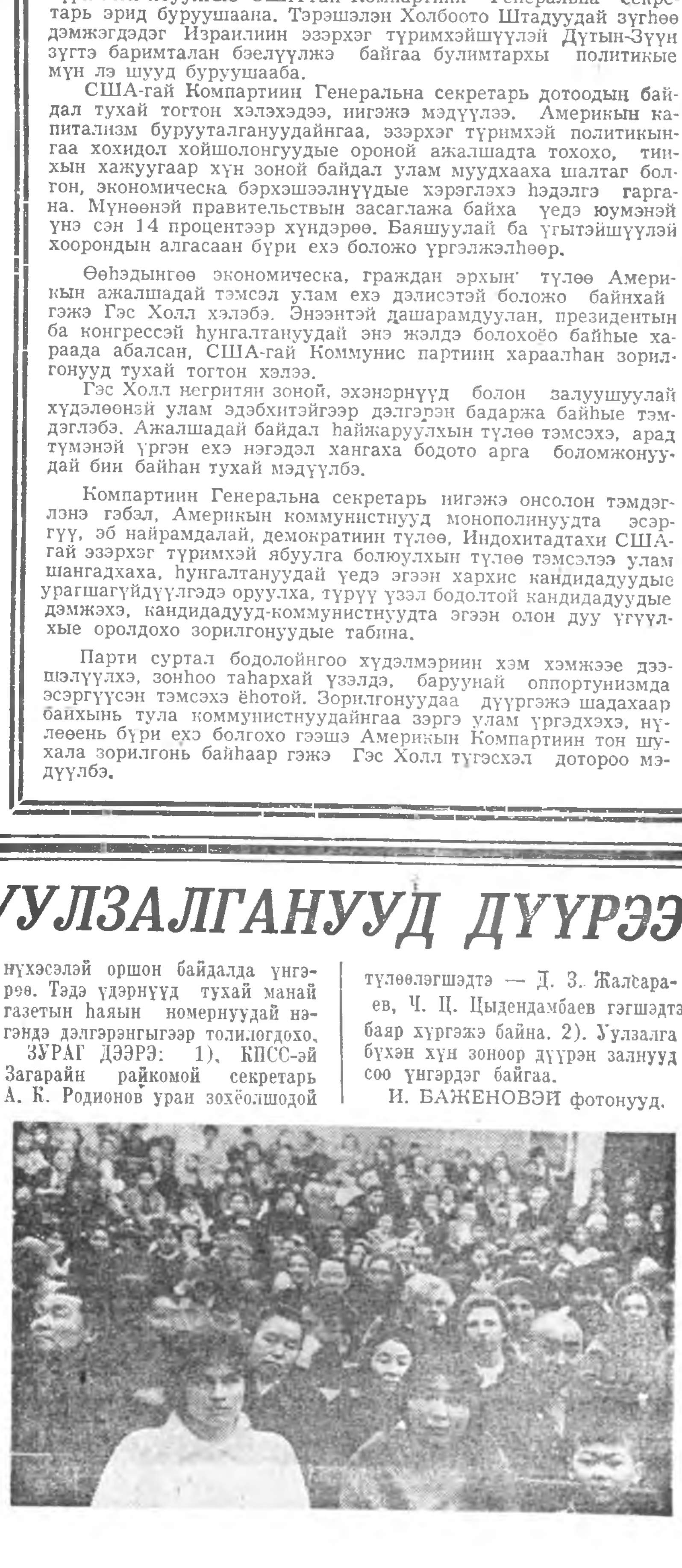
Февралиин 14-дэ Загарайн аймагта эхилһэн Буряадай литература ба искусствын заншалта үдэрнүүд амжалтатай үнгэржэ дүүрэбэ. Хүдөөгэй ажалшад, промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, һурагшад болон аймагай бүхы олониитын урда республикымнай культурын һалбари бүхэнэй ажал ябуулагшад тоосоһон байна.

Ленинэй орденто оперо, баледэй, ород драмын, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрнууд, дуу, хатарай «Байгал» ансамбль, Буряадай радио ба телевидениин оркестр, хүгжэмэй ба соёл болбосоролой училищинуудай бригада, мэдээжэ уран зохёолшод, композиторнууд, уран зураашад—хамта 200 гаран уран бэлигтэн 20 гаран мянган хүн зоной урда 100 шахуу уулзалга, концерт, зүжэг наада харуулһан байна.

Загарайда болоһон заншалта уулзалганууд ехэ эмхитэйгээр, политическэ дээдэ хэмжээндэ, хани нүхэсэлэй оршон байдалда үнгэрөө. Тэдэ үдэрнүүд тухай манай газетын һаяын номернуудай нэгэндэ дэлгэрэнгыгээр толилогдохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1). КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь А. К. Родионов уран зохёолшодой түлөөлэгшэдтэ — Д. З. Жалсараев, Ч. Ц. Цыдендамбаев гэгшэдтэ баяр хүргэжэ байна. 2). Уулзалга бүхэн хүн зоноор дүүрэн залнууд соо үнгэрдэг байгаа.

И. БАЖЕНОВЭЙ фотонууд.

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

„ЛУНА-20" ГЭЖЭ СТАНЦИ ҺАРА ШАДАРАЙ ЗАМААР ДАБШАНА

«Луна-20» гэжэ автомат станци ниидэжэ үргэлжэлһөөр.

Газар дэлхэй Һара хоёрой хоорондын замаар ниидэжэ ябаха үедэнь тус станцитай радио-холбооной сеанснууд ходо хэгдэдэг байгаа. Тиимэ сеанснуудай үедэ ниидэлгын замай параметрнүүд хэмжэгдээ, станциин түхеэрэлгэнүүд ба агрегадуудай ямар байһаниинь шалгагдаа.

Автомат станциин Һара шадарай дайдадахи хараалагдаһан районд оохо ябадал хангахын тула февралиин 15-да ниидэлгынь шэглэл хубилгагдаһан байна.

Февралиин 18-да Һарада ойртохо үедөө станци хадуугдаад, иимэ параметртэйгээр Һара шадарые тойрон ниидэхэ замда ороо гэбэл:

— Һарын нюрууһаа холодолгонь—100 километр;
— Һарын экваторай налуу тала тээшэ һөөлжэлгэнь—65 градус;
— Һарые тойрон ниидэхэ сагынь — 1 час 58 минута.

Телеметрическэ мэдээсэлнүүдэй ёһоор, станциин бүхы түхеэрэлгэнүүд һаадгүй һайнаар хүдэлнэ.

Замбуулинай алас холын холбоо бэелүүлхэ центр тус станцитай радио-холбоо тогтууритайгаар хангана. Залан ниидхүүлхэ-тоолон тодорхойлхо центр эндэ ороһон мэдээнүүдые шэнжэлжэ байна.

ХРОНИКО

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр В. Н. Столетовэй ондоо хүдэлмэридэ ороһонтойнь дашарамдуулан, РСФСР-эй дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министрэй тушаалһаа, нүхэр А. К. Икомасовай—пенсидэ гараһантайнь дашарамдуулан, РСФСР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин министрэй тушаалһаа сүлөөлбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Иван Филиппович **Образцовые**—РСФСР-эй дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министрээр, нүхэр Григория Николаевич **Мараковые**—РСФСР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин министрээр томилбо.

США-гай КОММУНИС ПАРТИИН XX СЪЕЗД ДЭЭРЭҺЭЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Компартиин Генеральна секретарь Гэс Холл Холбоото Штадуудай дотоодын ба уласхоорондын байдал, Америкын коммунистнуудай зорилгонууд тухай элидхэл февралиин 18-да США-гай Коммунис партиин национальна XX съездын заседани дээрэ хэһэн байна.

Гэс Холл уласхоорондын байдал шэнжэлхэ зуураа, нигэжэ онсолон тэмдэглээ: «Хүсэнүүдэй хубааралгын талаар шэнэ ёһоной хубилалта болоо». Капитализмын юрэнхы кризис улам һүжэржэ байнхай, энэнь капиталис оронуудай хоорондын, илангаяа США-гай ба тэрэнэй капиталис үрдилдэгшэдэй хоорондын зүришэлдөөе бүри шангадхана. Гэхэ зуура, дэлхэйн хэрэгүүдтэ шиидхэхы нүлөө үзүүлдэг социалис оронуудай, дэлхэйн революционно хүдэлөөндэ хабаадагшадай хүсые улам бэхижүүлнэ.

Империализмын зүришэлдөөнэй һүжэрэн гүнзэгыржэ байһаниинь США-гай империализмын ээрхэг түримхэй политикаһаа, Совет орондо харша ябуулгаһаа, социалис оронуудай ба дэлхэйн революционно хүсэнүүдэй эб нэгэдэл задаргаха гэдэг һэдэлгэнүүдһээ арсаа гэһэн удхатай бэшэ.

США-гай президент Р. Никсонэй Пекин ошолгонь «США-гай империализмын гол зорилгонуудта зорюулагдана» гэжэ Гэс Холл тусхайлан тэмдэглэбэ.

Американ империализмын зүбшөөрэнгүй байхаар юумэн Пекинэй политикада, үнэндөө, байхагүй. Никсон маоис түхэлэй «бэеэ даанги байдалые», социалис оронуудта харша, империализмтай эбсэнги удхатай «бэеэ даанги байдалые» магтаха байха, Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта эсэргүү маоистнуудай мүнөөнэй хардалга гүрдэлгэнүүдые Вашингтон үнэн зүрхэнһөө һайшааха, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе эб эегүй, задагай болгохо зорилготой маоистнуудай мүнөөнэй хараа бодолые дэмжэхэ байха гэжэ США-гай Компартиин Генеральна секретарь тэмдэглээ.

Вашингтоной ноёд «эб найрамдал» тухай хэлэхын хажуугаар, сэрэгэй бюджедээ бүри ехэ болгоно, экономическа, политическэ, сэрэгэй түримхэйлэлгын политика баримталан бэелүүлжэ үргэлжэлһөөр байна гэжэ Гэс Холл хэлэбэ.

Зүүн-Урда Азида США-гай үргэлжэлүүлжэ байгаа ээрхэг түримхэй ябуулгые США-гай Компартиин Генеральна секретарь эрид буруушаана. Тэрэшэлэн Холбоото Штадуудай зүгһөө дэмжэгдэдэг Израилиин ээрхэг түримхэйшүүлэй Дүтын-Зүүн зүгтэ баримталан бэелүүлжэ байгаа булимтархы политикые мүн лэ шууд буруушааба.

США-гай Компартиин Генеральна секретарь дотоодын байдал тухай тогтон хэлэхэдээ, нигэжэ мэдүүлээ. Американ капитализм бурууталгануудайнгаа, ээрхэг түримхэй политикынгаа хохидол хойшолонгуудые ороной ажалшадта тохохо, тиихын хажуугаар хүн зоной байдал улам муудхааха шалтаг болгон, экономическа бэрхэшээлнүүдые хэрэглэхэ һэдэлгэ гаргана. Мүнөөнэй правительствын засаглажа байха үедэ юумэнэй үнэ сэн 14 процентээр хүндэрөө. Баяшуулай ба үгытэйшүүлэй хоорондын алгасаан бүри ехэ боложо үргэлжэлһөөр.

Өөһэдынгөө экономическа, граждан эрхын түлөө Американ ажалшадай тэмсэл улам ехэ дэлисэтэй боложо байнхай гэжэ Гэс Холл хэлэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, президентын ба конгрессэй һунгалтануудай энэ жэлдэ болохоёо байһые хараада абалсан, США-гай Коммунис партиин хараалһан зорилгонууд тухай тогтон хэлээ.

Гэс Холл негритян зоной, эхэнэрнүүд болон залуушуулай хүдэлөөнэй улам эдэбхитэйгээр дэлгэрэн бадаржа байһые тэмдэглэбэ. Ажалшадай байдал һайжаруулхын түлөө тэмсэхэ, арад түмэнэй үргэн ехэ нэгэдэл хангаха бодото арга боломжонуудай бии байһан тухай мэдүүлбэ.

Компартиин Генеральна секретарь нигэжэ онсолон тэмдэглэнэ гэбэл, Американ коммунистнууд монополинуудта эсэргүү, эб найрамдалай, демократиин түлөө, Индохитадтахи США-гай ээрхэг түримхэй ябуулга болюулхын түлөө тэмсэлээ улам шангадхаха, һунгалтануудай үедэ эгээн хархис кандидадуудые урагшагүйдүүлгэдэ оруулха, түрүү үзэл бодолтой кандидадуудые дэмжэхэ, кандидадууд-коммунистнуудта эгээн олон дуу үгүүлхые оролдохо зорилгонуудые табина.

Парти суртал бодолойнгоо хүдэлмэриин хэм хэмжээе дээшэлүүлхэ, зонһоо таһархай үзэлдэ, баруунай оппортунизмда эсэргүүсэн тэмсэхэ ёһотой. Зорилгонуудаа дүүргэжэ шадахаар байхынь тула коммунистнуудайнгаа зэргэ улам үргэдхэхэ, нүлөөень бүри ехэ болгохо гээшэ Американ Компартиин тон шухала зорилгонь байһаар гэжэ Гэс Холл түгэсхэл дотороо мэдүүлбэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҮЙЛЭДБЭРИИЕ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮҮРГЭНЬ ДЭЭШЭЛ…

Үнгэрhэн түсэбтэ наймадахи табан жэлэй, мүн шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй туршадашье Тимлюйн цементын завод республикын түрүү предприятинуудай тоодо ябалсажа гараhан байна.

Урдахи табан жэлэй дүнгүүд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтонгүй (заводто коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэ олгогдоhон, В. И. Ленинэй ойн баяраар КПСС-эй ЦК-гай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ленинскэ ойн баярай Грамотаар шагнагдаhан ушар эндэхи коллективэй ажал хүдэлмэри тухай элитээр гэршэлнэ ха юм), үнгэрhэн 1971 оной дүнгүүд тухай хэдэхэн тоо, баримта харуулая.

Заводой коллектив коммунис ажалай предприяти гэhэн нэрэ зэргэеэ дахинаа лаблаhан байна. Цемент үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэгдэжэ, даабариhаа гадуур 6000 гаран тонно цемент ороной шэнэ барилгануудта эльгээгдээ. Түсэбөөр хараалагдаhанhаа 300 мянган түхэриг ехэ сэбэр олзо оруулагдаа.

Предприятиин ехэ арга боломжотой байhандань тэрээндэ бага түсэб хүргэгдэжэ, тэрэнь амархан дүүргэгдэнэ бэшэ гү гэhэн hэжэг абаhаар лэ түрэхээ hанадаг.

Теэд тимлюйнхидэй бодото байдалтай, ажал хэрэгтэйнь тодорхойгоор танилсаад байхада, иимэ hэжэгэй буруу байhаниинь элитэ боложо үгэнэ. Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада эндэхид үйлэдбэриингөө талмай үргэдхэнгүй, цемент үйлэдбэрилгээ жэл бүридэ арба гаран мянган тонноор дээшэлүүлжэ байгаа бшуу. Наймадахи табан жэлэй туршада цемент үйлэдбэрилгэнь 13 процентээр ургажа, даабариhаа үлүүлэн 130 мянган тонно цемент гаргагдаа бшуу. Энэ хугасаада ажалай бүтээсэ 35 процентээр, хүдэлмэришэдэй салин хүлhэн дунда зэргээр 28 процентээр нэмэhэн байгаа.

— Үйлэдбэридэ хэрэглэгдээгүй энэ тэрэ арга боломжо эндэ тэндэ байна гэжэ хэншье даб гээд зүб сэхынь заажа шадахагүй. Эдэ арга боломжонуудые бэдэржэ элирүүлхэ, юу хэхэдэмнай ямар ашаг үрэ үгэхэб гэжэ эртэнhээ элирүүлхэ шухала. тиигээд хамтаараа хэлсэжэ, зүб шиидхэбэри абаад, тэрэнээ тон нэтэрүүгээр бэелүүлхэ хэрэгтэй бшуу,— гээд заводой парткомой секретариин орлогшо Петр Борисович Севастьянов хэлэнэ.

— Энээндэ үйлэдбэриин командирнуудай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэнь тон ехэ юм. Оньhон түхеэрэлгэнүүдые зүбөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, хүдэлмэришэнhөө эхилээд, бригада, халаанай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга замынь бэдэрхэ, гарай хүсөөр бүтээгдэдэг ажал оньhожоруулха гэхэ мэтые тэдэнэй эдэбхитэй хабаадалгагүйгөөр шиидхэхэнь бэрхэтэй болодог, гэжэ нүхэр Севастьяновай хэлээшые тээрмэдэлгын цехэй начальник Яков Антипович Ильков дэмжэн хэлээ hэн.

Үйлэдбэриин командирнуудай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай асуудал заводой дирекциин, партийна, профсоюзна болон комсомолой организацинуудай анхаралда ходо доо байдаг. Үйлэдбэриин командирнуудай тоодо эндэ бригадирнар, мастернууд, тээрмэнүүдэй машинистнар, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд бултадаа оролсодог.

Хаража, бодожо үзэхэдэ, үнэндөөшье эдэ нүхэдэй оролдолго, хабаадалгагүйгөөр ямаршье асуудал—социалис мүрысөө эмхидхэхэ гү, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, продукциин шанар hайжаруулха гэхэ мэтые амжалтатайгаар шиидхэхын аргагүй болоно.

Заводто үе үе болоод элдэб асуудалнуудаар ниитын харалга, конкурснууд үнгэргэгдэдэг. Эдээниие эмхитэйгээр үнгэргэхын тулада заводой партком, завкомой хамтын шиидхэбэреэр цех бүхэндэ тусхай комисси байгуулагдадаг. Иимэ комиссиие инженер толгойлдог, үйлэдбэриин түрүүшүүл, бригадир, мастернууд комиссида эрхэ бэшэ оролсодог.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада үйлэдбэриин нөөсэнүүдые элирүүлхэ, арьбалалта алмалтын гурим сахиха, хүдэлмэришэдэй мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ, урлан нарижуулга ба ухаалан зохёолго үргэдхэхэ асуудалнуудаар харалга-конкурснууд үнгэргэгдэhэн байна

Энэ ушар инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, юрын хүдэлмэришэдэй творческо эдэбхи үүсхэлэй дээшэлжэ байhыень, техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө тэмсэлдэ хам оролсодогыень гэршэлнэ.

Инженер, технигүүдэй, эрхим урлан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшодой нэтэрүү оролдолгын ашаар цементын тээрмэнүүдтэ зарим хубилалтанууд оруулагдажа, часай ажалай бүтээсэнь эрид дээшэлhэн, нэгэ тонно цемент үйлэдбэрилгэдэ жэлэй туршада 6 тонно түлишэ алмалха арга олдоо hэн. Эндэ инженер В. А. Бахматов, коммунист, цехэй начальник Я. А. Ильков болон бусад шалгарhан байгаа. Хамта дээрээ үнгэрhэн 4—5 жэлэй туршада урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар 740 шахуу мянган түхэригэй алмалта хэгдэhэн байгаа.

1971 оной эхеэр парткомой үүсхэлээр коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ «Социалис мүрысөө эмхидхэхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа.

Энэ суглаанай шиидхэбэриин ёhоор инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэридэ хабаадалсаха, хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ажал хүдэлмэри оньhожоруулха хэрэгтэ хубитаяа яажа оруулалсаха байhанаа еөhэдөө тодорхойлжо, тус тустаа уялгануудые абанхай.

«Социалис мүрысөө саашадаа улам hайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой hүүлээр мүрысөө эмхидхэн хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ үйлэдбэриин командирнуудай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй үүргэнь бүришье дээшэлээ. Тэдэнэй зариманиинь, жэшээлхэдэ, горно цехэй шулуу бутаргадаг фабрикын бригадир Степан Васильевич Рженев, цементын тээрмын машинист Илья Федорович Гусев социалис мүрысөөндэ гээгдэжэ ябаhан хүршэнэрөө шефтээ абаhан, тэдэнэртээ саг үргэлжэ ошожо, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаха зуураа, зүбшэл, заабари, үгэжэ байдаг.

Игэжэ бэе бэедээ туhалалсан, мүрысэн ажалладаг коллективүүд цементын заводто олон юм.

Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй абаhан социалис уялгануудай дүүргэлтэ тухай тэдэнэй тоосоон цехүүдэй партбюрогой, профсоюзай цеховой болон заводской комитедэй заседани дээрэ зүбшэгдэдэг болоно байhаниинь hайшаалтай. Партийна, профсоюзна хиналта бии юм байна, хэлэhэнэйнгээ түлөө харюусаха хэрэгтэй гэжэ мэдэжэ ябахадаа, хүн бүхэн хэлэhэн үгэдөө хүрэхые оролдоно.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1971 оной) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй III сессиин шиидхэбэринүүд заводой хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэжэ, ехэтэ hайшаагдаhан байна. Партиин ЦК-гай Пленумэй дүнгөөр заводто партийна суглаан зарлагдажа, юhэдэхи табан жэлэй түсэб бүхыдэнь, тэрэ тоодо хоёрдохи жэлэйнь түсэб болзорhоонь урид дүүргэхэ талаар дэлгэрэнгы хэмжээ ябуулганууд хараалагдаа юм.

Табан жэлэй туршада ажалай бүтээсые 15—20 процентээр дээшэлүүлхэ, цемент гаргаха үйлэдбэриингөө талмайе үргэдхэнгүйгөөр 40—50 мянган тонноор ехэ болгохо гэhэн уялга абаад, мүнөө цементын заводой коллектив шэнэ табан жэлэй хоёрдохи жэлые амжалтатайгаар эхилэнхэй.

Үйлэдбэри дээрэ … технигүүдэй хабаад… асуудал, хэрэг гэжэ … — Ажахын болон … риин хэрэгтэ дунда … хүтэлбэрилэгшэдэй, ма… дой эрхэ байдалда аба… бэл. инженер болон … дэй, бригадир, масте… үүргэ, харюусалга дэш… тухай hаянайл тооной … дэг болобо гээшэбди. Э… далда КПСС-эй XX… дээрэ, социалис … тухай абаhан партии… ральна Комитедэй тог… тон ехэ анхарал зүб… дуулагдана. Эдэ доку… соо табигдаhан эрилтэ… харюусахын тула үш… юумэн завод дээрэмна… юм,— гээд заводой … Л. К. Рыжов хөөрэнэ.

Зүб лэ гээшэ. Эрдэ… ба түрүү дүй дүршэлэ… тануудые үйлэдбэридэ… рүүлхэhээ эхилээд, … автомат түхеэрэлгэнүүд… сэгжүүлхэ, ажалай жу… хижүүлхэ, социалис … бүри үргэн дэлисэтэй … тэй болгохо талаар … дэлмэри ехэ байhаар.

Эдэ бүгэдэдэ үйлэдбэ… мандирнуудай үүргэ, … гые үшөө дээшэлүүлхэ … заводой партийна коми… шадаашье анхаржа бай…

Д. ЦЫБИКЖА…
манай …

Шэнэ халаан бэлдэгдэнэ

Поли дээрэ хэхэ хүдэлмэри замхаад байhан үедэ хүдөөгэйхидтэ эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ эгээн таатай зохид хаhа ородог гээшэ. Ушар иимэhээ ажахы бүхэнэй таряашад, малшад, механизаторнууд түрүүшүүлэй баян онол шадабари шудална, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ.

Жэл бүри механизаторнуудай бүлэдэ арбаад хүбүүд, басагадай нэмэжэ жагсабашье, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон» совхоздо бии байhан бүхы трактор, комбайнуудые хоёр халаанда хүдэлгэхэ асуудал мүнөө хүрэтэр шиидхэгдээдүй байhаар. Үнгэрэгшэ намар таряа хуряалгын эхилхэдэ, ажахыда 50 механизатор дуталдаhан юм. Бэрхэтэй иимэ байдалhаа гарахын тула совхозой дирекци, партком болон хүдэлмэришэдэй комитет оролдолго яhала гаргадаг, механизаторнуудай бүгэдэ ниитын hуралсалда залуушуулые хабаадуулдаг гээшэ. Нёдондо тиимэ hуралсалда арбаад хүбүүд hуража, гурбадахи классай тракторист гэhэн мэргэжэлтэй болојо гараhан. Тэдэнэр хабарай тарилгын, таряа хуряалгын үдэрнүүдтэ дүршэлтэй механизаторнуудай хүтэлбэри доро ажалай ехэ hургаал шудалаа. Мүнөө тэдэнэр бэеэ даагаад, трактористнараар хүдэлнэ.

Гэхэ зуура, ажахыда механизаторнууд ходол дуталдажа байдаг. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, совхоздо hайн материально-техническэ бааза үгы юм. Совхоз байгуулагдаhаар дүрбэн жэл болобо. Гэтэр оньhон техникэ заhабарилха, техническэ харууhалга хэхэ мастерской, автомашинануудаа табиха гараж ажахыда мүнөө болотор баригдаагүй байhаар. Тиимэhээ олохон механизаторнууд бэрхэтэй иимэ байдалhаа тунхаряад, ондоо ажалда. нэн түрүүн, хонишодой бригадада хүдэлхээ ородог гү, али залуушуул ондоо тээшээ гаража ябашадаг заншалтай.

Бидэ hаяхан Хүсөөтөөр ябахадаа, механизаторнуудай бүгэдэ ниитын hуралсалаар hонирхсбобди.

...Совхозой дирекциин хоёр дабхар байшангай доодо дабхарай нэгэ таhалга соо ороходомнай, хэшээл түлэг дундаа ябажа байба. 17-18 наhанай 21 хүбүүд багшынгаа үгэ бүхэниие ехэл анхаралтайгаар шагнана, класс соо абяа шэмээгүй. тетрадь, дэбтэрэй хуудаhануудай байд гээд лэ ирагдахань элеэр дуулдана. Ханаарнь плакат, чертеж, схемэ гэхэ мэтэ харуулан ойлгуулха элдэб хэрэгсэлнүүд үлгөөтэй. Бидэнэй ороходо, хүбүүд «ДТ-75» тракторай ходовой часть шудалжа байбад. Нютагтаа хэдэн жэл удаагаар инженерээр хүдэлhэн Ц-Д. Эрдынеев гартаа указка баряад, үзэhэн материалаа тодо hонороор, ойлгосотойгоор заана.

Хүсөөтын найман жэлэй. Түгэнын дунда hургуули дүүргэжэ гараhан эдэ хүбүүдэй олонхидынь оньhон техникэтэй үнинэй танил, трактор, комбайнуудые жолоодожо hураhан. Жэшээнь, Ц-Д. Базаров, Б. Бадиев, Г. Норбоев болон бусад үнгэрэгшэ намартаа комбайнда штурвальщигаар хүдэлhэн. Тиихэдэ Ж. Дугаржапов сэрэгэй уялгата албаяа хэжэ дүүргээд, түрэл нютагтаа бусажа ерэhээр лэ тракторист болохо гэжэ шиидэhэн. Эндэ hурагшадай олохон эсэгэнэр мүнөө совхоздоо механизатораар хүдэлдэг. Нэрлэбэл, Гуро Норбоев. Бальжир Бадиев болон бусад хүбүүд бага наhанhаа хойшо эсэгээ дахажа, трактор, комбайниие шудалhан, жолоодоhон, материальна частиненьшье яhала мэдэхэ. Тиимэhээ тэдэнэр гансал «5» гэhэн сэгнэлтэ дээрэ hуранад. Һуралсал декабриин 20-hоо эхилээ. Неделидээ хоёр удаа бүхэли үдэр соо хэшээл үнгэргэгдэнэ. Хабарай тарилгын эхилхын урда тээ хүбүүд шалгалтаяа барижа, 3-дахи классай тракторист гэhэн мэргэжэлтэй болојо гараха юм.

— Ерээдүйн механизаторнууд табан предмет шудална. Тэдээн бүхэниие ажахын мэргэжэлтэд заадаг. Тракторай материальна частиие би өөрөө, хүдөө ажахын зэр зэмсэгые—МТМ-гэй механик Н. Г. Аранжапов, агротехникые — агроном-семеновод Н. Н. Маркисеев, обществоведениие — парткомой секретарь Д. Б. Жамсаранов гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Хүбүүднай hуралсалдаа яhала оролдосотой даа. Хүдөөдэ механизатор мэргэжэлтэй хүн эгээн хүндэтэй болонхой гээд мэдэдэг юм. Нээрээшье, хүдөө ажахын ямаршье hалбари абаад харахада, мащина, техникын хүсөөр лэ бүхы ажал хэгдэнэ бшуу. Саашадаа мал ажалдахи хүшэр хүндэ хүдэлмэри гүйсэд оньhожоруулагдаха бшуу,—гээд техникын аюулгүйе сахилгын талаар инженер, багша Ц-Д. Эрдынеев хөөрэнэ.—Жэл бүри арба гаран залуушуулые hургажа гаргадагбди. Гэбэшье механизатор дуталдажал байдаг. Һайнаар ажаллаха арга олгогдоод байгаа hаа, хүбүүднай нютагтаал ходо хүдэлхэ hэн. Теэд тиимэ эрхэ байдал тэдээндэ хүсэд байгуулжа шадаадүй байнабди. Энэ асуудал шиидхэгдэхээр болоо, — гээд тэрэ нэмэбэ.

Нээрээшье, тиимэ. Механизаторнууд, жолоошод хэды болотор үбэлэй хүйтэндэ газаа трактор, машинануудаа үглөөгүүр халааха юм?

Б. ЖАМБАЛОВ.

Буд нэхэгшэ комсомол басаган Мария Буланова Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада хүдэлжэ эхилhээр тиимэшье үнинэй бэшэ. Гэбэшье тэрэ өөрынгөө мэргэжэлые гүйсэд шудалжа, гурбан станок дээрэ хүдэлхэ зуураа халаан бүриингөө даабариие хододоо 100—120 процент дүүргэдэг болонхой. Тэрэнэй хүдэлдэг бригада фабрика соогоо социалис мүрысөөндэ дүрбэ hара соо түрүү зэргэдэ ябана. Энээндэнь комсомолка Мария Булановагай хубита мүн лэ бии ха юм. Мария Буланова табан жэлэйнгэ түсэбые дүрбэн жэл найман hара соо дүүргэхээр хараалахай, зориг түгэлдэр ажаллажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: буд нэхэгшэ М. Буланова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭХЫН ТҮЛӨӨ

Хонин ажалда багаhаа хойшо хүдэлнэб. Арбан гурбан жэлэй туршада эхэ хонидой отара харууhалнаб. Эртын, оройншье хурьгадые абаха, элдэб эрхэ байдалда ажаллаха, бэрхэшээлнүүдые дабаха ушар үзэгдэhэн байха.

Жэлhээ жэлдэ ажалдаа улам дүршэнэбди. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада хурьгад олоор абтадаг болојо байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүхэнhөө 101,5 хурьган абтаад, эхэhээ таhалха үедэ толгой бүхэниинь дунда зэргээр 22.8 килограмм болоhон.

Минии hанахада, өөрынгөө зорилгодо хүрэхээ эрмэлзэдэггүй хонишон үгы ёhотой.— Хонишод жэл бүхэндэл зуун эхэ хонин бүхэнhөө 100 хурьга абахын, хурьгадаа элүүр энхээр түлжүүлжэ, ехэ шэгнүүртэй болгохо, hайн шанартай нооhо хайшалхын түлөө оролдодог гээшэ.

Июниин 15 болотор хурьгадые эхэhээнь hалгаажа дүүргэхэ шухала гэжэ тоологдоно. Июниин 2-дохи хахадhаа августын 5—10 хүрэтэр эхэ хонидые, түлгэнүүдые hайн бэлшээридэ бүхэли үдэр адуулха ёhотой. Хэрбээ бэлшээридэ ябаhан хонидой таргалаагүй байгаа hаань, таряа талхаар хооллуулха шухала.

Эхэ хонидые, түлгэнүүдые үрэжүүлгэ августын 5-hаа 25 хүрэтэр үнгэргэхэдэ hайн. Искусственна үрэжүүлгын hүүлээр хонидой hубайрхагүйн тула сентябриин 1-hээ арбан болотор hайн хусануудые шэлэжэ, отарада табидаг байнабди.

Тарянай узуурта шадабаритайгаар адуулхада хонид hайнаар таргалдаг байха юм. Гэбэшье, ноябриин эхин багаар эхэ хонидто таряа талханай зүйл нэмэжэ үгэхэ шухала. Нэгэ хонидо үдэрэй 300 грамм хүртэхөөр талха үгэхэ хэрэгтэй. Хээлиингээ хоёрдохи хахадта эхэ хонид микроэлементнүүдээр баян, hайн шанартай тэжээлээр эдеэлүүлэгдэхэ ёhотой. Энэл үедэ түлэйнь арhанда нооhон ургажа эхилдэг шуу. Энэнь хожомоо эхэ нооhотой болоходонь нүлөөлдэг.

Хонишодой бригаданнуудые зүбөөр бүридхэхэ шухала. 11 жэлэй туршада Иннокентий Лукич Краснопеевтэй хамта хүдэлнэб. Бидэ бэе бэеэ hайн мэдэнэбди, нэгэ тээшэ ошохо сагай болоо hаа, бүхы хэрэгээ нүхэдтөө найдахаш.

Түл абалгын үедэ гурбадахи хүдэлмэрилэгшые уридагбди. Хүн бүхэмнай ажалтай байдаг. Хурьгадай т у р у у ш э э р таhалга соо байха үедэнь зоотехниин эрилтэ сахидагбди. Эхэ хонидые хурьгадтайнь клеткэ соо хоёр ногhоо дээшэ бэшэ байлганабди. Энээнэй hүүлдэ хурьгад 10—20—30, дээшэшье толгойгоор илгагдажа, хурьгашанда үгтэдэг.

Эхэ хонин бүхэнэй hүнэй шанарые шалгадагбди. Гологдоhон хурьгадые амяарлан байлгажа, бусадhаа үлүүгээр эдеэлүүлдэг, тэжээдэгбди. 5—10 хоноhон хурьгадай hүүл тайрахада болохо. 35 хоноhон хурьгадаа шэмхэжэ эхилдэгбди.

Дулаан үдэрнүүдэй болоходо, залуу малые газаагуур ябуулхада hайн, саашадаа сэбэр агаарта ябаха сагынь бүри ута болгогдодог. Түл абалгын ба түлжүүлгын үедэ үдэрэй гурим, ариг сэбэр сахиха талаар зоотехниин ба ветеринариин эрилтэнүүд нягтаар сахигдана.

Хүйтэнэй эхилхэдэ, хониднай үшөө бэлшэhээр байдаг..Хүйтэнэй эхинhээ захалаад, апрель гаратар хониднай модоной шэлбүүhэ, мүшэр эдидэг байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ бидэ hайн хурьгадые абажа түлжүүлээбди. Мүн нооhо (хонин бүхэнhөө 3160 грамм), хониной мяха абаха түсэбөө дүүргээбди.

Юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ 100 эхэ хонин бүхэнhөө 100 хурьга абажа, эхэhээнь таhалха үедэ. дунда зэргээр 24 килограммда хүргэхэ, нооhо абаха түсэбөө 110 процент дүүргэхэ гэhэн уялга абанхайбди.

Ехэ уялганууд абтаа. Хэлэhэндээ хүрэхын тула хамаг хүсэ шадалаа элсүүлжэ байнабди.

Л. КРАСНОПЕЕВ,
Хоринин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхозой ахалагша хонишон.

ШЭНЭ ТЕХНИКЭ

Челябинска область. Уральска заводой ашаанай машинануудай тоодо үшөө нэгэ шэнэ хүндэ ашаанай автомобиль нэмэбэ. Мүнөө «Урал-375 СН» түхэлэй шэнэ хүндэ ашаанай автомашина бүтээгдэжэ гаргагдаа. Тэрэнэй гурбан мөөрнь бултадаа зүдхэхэ. Тиихэдээ тэгшэ hайн харгыгаар хойноо прицеп шэрээд 18,4 тонно, харин хүндэ харгыда 12,5 тонно шэрэхэ хүсэтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Урал-375 СН» түхэлэй шэнэ автомашина.

ТАСС-ай фотохронико.

АЖАБАЙДАЛАЙ ҺУРГУУЛИ

Ажахын байгуулалтада совет залуушуулай хабаадалгын эгээл тодорхой, нүлөө ехэтэй формонь — комсомолшуудай габшагай барилганууд болоно. Эдэнэй түүхэнь Волховстройн, Магниткын, Днепрогэсэй ба Комсомольск-на-Амуре хотын барилгануудhаа эхитэй.

«Комсомолой габшагай» гээшэмнай нэн түрүүн гүрэндэ тон шухала, түргөөр бүтээхэ гэhэн удхатай. Эдэ барилганууд залуушуулда ямар туhатайб гэбэл, үйлэдбэри хүтэлхэ ябадалда хэзээ хэзээнэйхиhээ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха, ажал хэрэгтэ нүлөөлхэ арга боломжонуудые олгоно. Иимэ ехэ арга боломжо ондоо тээ байхагүй.

Юhэдэхи табан жэлэй 135 эгээн томо шэнэ барилгань (эдэнэй олонхинь КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо нэрлэгдэhэн) Комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилганууд гэжэ соносхогдонхой. Тиихэдэ 1500 гаран барилгануудые республикануудай, хизаарнууд, областьнууд городууд болон районуудай комсомолой эмхинүүд «харгалзалгадаа» абаhан байна.

Эдир хүбүүд, басагад Баруун Сибириин нефтиин промышленностиин шэнэ бааза байгуулгада (1975 ондо эндэhээ 125 миллион тонно шэнгэн түлишэ абтаха), Курскын магнитна аномалиин райондохи промышленна шэнэ комплекснуудай, Братскын болон Красноярскын сайрай томо заводуудай барилгануудта хабаадалсаха. Тольятти хотодохи Волгын автомобильна угаа томо заводой барилга 1972 ондо дүүргэгдэхэ, Ангар мүрэн дээрэхи Усть-Илимэй ГЭС-эй түрүүшын агрегадууд, Алас-Дурнадахи Примориин ГРЭС, Заполяридахи Кольско атомна электростанциин түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада оруулагдаха, Киргизидахи Тоггогульска хадын ГЭС дүүрэн хүсөөрөө ашаглагдажа эхилхэ. Эдэ бүгэдэ — комсомолшуудай габшагай барилганууд.

Юhэдэхи табан жэлдэ ороной комсомолшууд болон залуушуулай шефтээ абаhан шэнэ барилгануудай дунда Оренбургын, Туркмениин газай ехэ уурхайнууд, мүн ороной Түбэй промышленна предприятинуудта Тюменскэ областиин хойто зүгhөө газ дамжуулха «Сияние Севера» гэжэ туйлай ехэ газопроводой барилга, Тюмень-Сургудай хоорондохи ой тайга соогуур табигдаха 700 километрэй түмэр зам, Татартахи Камска автомобильна завод (1974 ондо ашаанай түрүүшын томо машинануудые гаргаха), Заполяридахи «Апатит» гэжэ комбинат, Казахстанай, Узбекистанай, Примориин, Ставрополиин барайгар таридаг газарай уhалууриин хаалта, hубагууд, СССР-эй Наукануудай академиин Алас-Дурнын, Ураалай эрдэм-шэнжэлгын түбүүдэй ба бусад олон барилганууд бии.

Барилгануудай д э р г э д э х и ВЛКСМ-эй комитедүүд хүсэ гаргаха газараа зүбөөр олојо, үйлэдбэриин гол зорилгонуудые шиидхэхэ асуудалнуудта залуушуулай анхарал хандуулха ба хүсэ элсүүлжэ, барилга хэхэ гүрэнэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ, эдир хүбүүд, басагадые габшагай хүдэлмэридэ хабаадуулха хэрэгтэ туhалха зэргэтэй. Череповецкэ металлургическа заводые жэшээ болгое. Тэрэнэй барилгые 14 жэлэй урда Комсомол шефтээ абаhан юм. Энэ завод металл үгэдэг болобошье, Комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилга байhаар. Юундэб гэхэдэ, тус предприяти улам үргэдхэгдэнэ, шэнэ барилганууд хэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй 11 hарын туршада эндэхи барилгашад, олонхинь залуушуул, үшөө 39 шэнэ предприяти баряа. Барилгынь үнэ 1,5 миллион шахуу түхэригөөр хямдаруулагдаhан байна.

Эдэ амжалтанууд юунhээ эхитэйб?

ВЛКСМ-эй комитедэй үүсхэлээр ажалые эрдэм ухаанай үндэhөөр (НОТ) эмхидхэхэ ниитын бүлэгүүд барилгын управлениинүүдэй дэргэдэ байгуулагдаhан юм. НОТ-ой гурим нэбтэрүүлгэдэ комсомол 300 гаран залуу мэргэжэлтэдые, түрүү хүдэлмэришэд болон бригадирнуудые хабаадуулаа. Комсомолой эдэбхитэдэй hуралсал эмхидхэхэ залуушуулай совет байгуулаад, ажалаа эрдэм ухаанай заабаряар эмхидхэхэ түсэбэй бэелэлгые хододоо шалгажа байдаг болонхой.

Ажал хүдэлмэриингөө аша үрые ехэ болгохо гэжэ бүхы барилгануудай хүтэлбэрилэгшэдэй оролдодогынь мэдээжэ. Гэхэ зуура, комсомолой габшагай барилганууд дээрэ ашагтай, түрүү зэргын үүсхэлые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ комсомолец-барилгашан бүхэнэй тон шухалада тоолодог хэрэг байхань дамжаггүй. Мүн ажахын зургаануудай ябуулгада хамаатай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ габшагай барилгануудай комсомолшуудай эдэбхитэйгээр оролсохонь шухала юм. Жэшээнь, барилгын болзорой дүүргэгдэсэ, шанар, материалнуудай саг соогоо абталгые хинажа байха ушартай. Эдэ бүгэдые комсомолой баримталдаг журамаар, жэшээлхэдэ: барилгануудай штабуудаар, «Комсомолой прожекторэй» отрядуудаар, залуу мэргэжэлтэдэй соведүүдээр дамжуулан бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Орон доторхи түрүүшын Комсомол-залуушуулай барилгын управлени Тюменскэ областьдо хэдэн жэлэй урда тээ бии болоhон юм. Тэндэ ажалладаг хүдэлмэришэдhөө гадна, мүн мастернууд, бригадирнууд. участогуудай начальнигууд бултадаа шахуу залуушуул байhан. Управлениин начальнигаар залуу инженер Анатолий Мандриченко хүдэлмэрилдэг байгаа. Тус управлениин бааза дээрэ мүнөө комсомол-залуушуулай «Севергазстрой» гэжэ трест байгуулагданхай. Анатолий — тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн болонхой. Мүн тэндэ, Тюменскэ газар дээрэ, комсомол-залуушуулай «Тюменьгазмонтаж» гэжэ үшөө нэгэ трест эмхидхэгдээд, заводто бүтээгдэhэн томо блогуудые хэрэглэн, Хойто зүгэй барилганууд дээрэ шэнэ. түрүү аргануудые ажалдаа нэбтэрүүлхыень тэдээндэ найдагдаhан байха юм. Дэлхэй дээрэхи туйлай томо Красноярска ГЭС-эй барилгашад, хабсарагшад 1971 оной эсэстэ hүүлшын, арбан хоёрдохи гидроагрегадые ашаглалгада үгөө. Тиигэжэ энэ станциин хүсэн 6 миллион киловаттда хүргэгдөө.

ГЭС-эй хаалта шадар Дивногорск гэжэ шэнэ хото нэмжынэ. Үргэн сэлюун үйлсэнүүд, арбан hургуули, гидроэнергетическэ техникум, үргэн экрантай «Юность» гэжэ кинотеатр, гоё гэгшын гостиница, стадион, соёлой ордон, промышленна предприятинууд. Иимэл даа, эдир хотын жабхалан шарай.

Энэ габшагай барилга залуу барилгашадта ажабайдалай али тухай шухала hургуули болоо гээшэб! Эндэ 45 мянга гаран хүн мэргэжэл олоо, 10 мянга гаран эдир хүбүүд, басагад ажаллажа байгаад, hургуули, техникум, институт дүүргэ. Тэдэнэй олониинь үйлэдбэриин дүй дүрш… командирнууд боло… рилгашадай хуби … олон тоото адли … нэгэ заримыень … Александр Мухоед … гэhэнэй удаа. масте… доhон юм. Һүүлээр… комсомолой штабые … Мүнөө Мухоед—бари… нигай орлогшо, Ажа… Тугай орденоор ш…

Богдан Руль ком… коор ерэhэн юм. С… лөө, заочноор hурал… кум, удаа тээнь инст… Инженер Руль—мүн… руулгын управлени… лэгшэдэй нэгэн.

Леонид Бурлуцкий … барилга дээрэ ажа… hэн. Хэдэн жэлдэ … жолоошон ябаа, уд… гадирай ажал даага… тотранспортна упра… мунистнууд тэрэние … партийна организац… ряар hунгаа. Леонид … hургуулида заочн… Ажалай Улаан Туга… шагнагданхай.

Гэхэ зуура, барилга … габшагай ажал, мэр… барая дээшэлүүлхэ … газар байхаhаа гад… бүхэнэй болбосоролоо … хэрэгтэ ехэ арга боло… юм. Габшагай бари… хы оромнай халуун … дуулна. Бусад город… үлүү оло дахин ур… композиторнууд, теа… лон эстрадна колле… ерэжэ байдаг. Эдэ бү… зоной соёлой хүгжэлт… Красноярска ГЭС-эй … дээрэхи асари томо … дэлмэришэд залуушу… «Ермагай угтан», «… данuудай поэдүүд» … дай гурбадахяа хэб… hаниинь гайхалтай б…

...Юhэдэхи табан … дохи жэлэй хурдан … лээ. Шэнэ барилган… гурба миллион залу… нүхэдтэйгөө хамта … лан ажаллана. Тэ… жэлдэ — залуушуул… ажал, онол шадабари … жэлгэ» гэhэн зорилго… на.

Сергей …
ВЛКСМ-эй …
харюусалгата …

Соёлой хоёр жэлэй добтолго

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД

...Ахын аймагай «Коммунизм» ...колхоздо һүүлэй үедэ барилга ...ихээр эрхилэгдэжэ, олон гэр-..., үйлэдбэриин байшангууд ...бэ.

Колхозой түб — Балагта тосхо-...е абаад харая. Эндэ 4—5 жэ-...эй урда тээ шэнэ байшан үгы ...хуу һэн. Харин мүнөө ...Балагта тосхон хуушан ...һаа урагшаа «һуна-...» гэхээр. Юуб гэхэдэ, урда гү-...э дээрэ оройдоо 2—3 гэр бии ... Мүнөө эндэ бүхэли тосхон ...онхой. Баруулжаа колхозой ...правлениин байшан, библиотекэ, ...50 хүнэй багтаамжатай соё-...ой байшан, һургуули. Үһаар ду-...лагдана. Юрэдөө, Балагта ...хон шэнэ түхэлтэй, залуу бо-...һон шэнги юм.

...һүүлэй 2 жэлэй турша соо ...29,5 мянган түхэриг мүн-... барилгада гаргашалаа. Тиигэ-... Буурал-Морито гэжэ холын ... дээрэ нэгэ культбаза, ...ёр бүлын һууха нэгэ гэр бариг-... Гадна Балагта дээрэ нэгэ гэр ...онхой. Дэбиин голдо малшадай ...айра, бани баригдаһан. Бэлшэр ... холын үбэлжөөнэй байра юм. ...эндэ һайн гэр бодонхой.

— 1972 оной туршада ямар барилганууд хэгдэхэ байнаб? Барилгада хэды шэнээн мүнгэн һомологдонхойб? — гэжэ колхозой ахамад бухгалтер Сандак Жалсанович Малановһаа асуубабди.

— Барилгада 40, мянган түхэриг гаргашалагдаха, — гэжэ нүхэр Маланов харюусаба.

— Хаагуур барилганууд хэгдэхэ байнаб?

— Улаан-Нугын малай байрада шэнэ гэр баригдахань. Эндэ анхандаа ехэ һайн байра түхеэрэгдэһэн байгаа. Теэд галай аюулда орошоһон юм. Тиихэдэ Дэдэ-Жаханаада нэгэ гэр, үхэрэй байра бодхоогдохо, — гэжэ С. Ж. Маланов хөөрэнэ. — Хоёрдохи бригадын түб болохо Хара-Хужар һууринда соёлой байшан шэнэлхэ түсэб бии.

Барилгын ажал ехэ. Энэ хараалһанаа бэелүүлжэ шадаа һаань, колхоз дотор ехэ юумэн хэгдэхэнь гээшэ.

Гансахан 1972 ондо барилга хэгдэхэ бэшэ юм ааб даа. БурАССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ соносхогдоһон соёлой хоёр жэлэй добтолгын үедэ үшөө ехэ барилга колхоздо хэгдэхэ юм.

В. ГАЛСАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Үдэр бүхэндэ шэнэ газетэ, журнал уншажа, орон доторхи болон дэлхэй дээрэхи элдэб һонинтой танилсаха гээшэмнай мүнөө үеын хүн бүхэнэй ажабайдалайнь ёһотойл эрилтэ болонхой. Тиихэдээл хүн бүхэн үглөө бүри газетэ, журналнуудай худалдагдадаг киоск руу харгылдаг.

Хориин аймагай хэлхеэ холбооной таһагай союз печатиин киоскдо найман жэл удаагаар Анна Александровна Милохова хүдэлдэг. Тэрэ заочноор һуража, Улаан-Үдын электротехникум дүүргэнхэй юм. Гэбэшье дуратай ажалаа тэрэ орхидоггүй. Үглөө бүри шэнэ һонинуудаар хүнүүдые угтан баярлуулжа байхань тэрээндэ юунһээшье үнэтэй ха юм. Тиигэжэл ажалдаа дурлан, оролдосотойгоор хүдэлдэг хадань тэрэнэй ажалладаг киоскдо гансашье газетэ, журналнууд бэшэ, мүн уран һайханай номууд, һургуулиин үхибүүдэй хэрэгсэлнүүд элбэгээр худалдагдадаг. Тиимэһээ Анна Александровнагай һара бүриингөө түсэбые 100 гаран процент хододоо дүүргэдэгынь хэндэшье гайхалгүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: киоскёр А. А. Милохова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Хорин жэлдэ наймаалагшаар

...Ринчин-Ханда Лубсановна Мун-... хорин жэлэй туршада най-...маалагшаар хүдэлнэ. Урин ил-...дари зантай, наһажаал боло-...об сагаахан халаадтай эхэ-... худалдан абагшадта хүдэ-...ятайгаар хандажа байһые ...-Бургалтайн магазинда оро-... хүн обёорхо байха.

...аймаг эд бараан витринэ дээ-...аятай зохидоор табяатай. Бог..., тооһон үгы. Энэ эхэнэр үдэрэйнгөө гуримые наринаар сахидаг, хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг юм.

Һүүлэй арбан жэл соо Бургалтайн сельподо хүдэлхэ зуураа, худалдаа наймаа зүбөөр эмхидхэхын тула ехэ оролдолго гаргана. Тэрэ 1971 ондо 110.500 түхэригэй эд бараа арад зондо худалдаһан байна. Эд бараанай эрьесын түсэб 104 процент, номуудые худалдаха түсэбөө 100 процент дүүргэһэн. Иимэл хадань нютагайнь зон, сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь Ринчин-Ханда Лубсановнае хүндэлдэг болоһон байха юм.

Ажалдаа үүсхэл ехэтэйгээр хүдэлжэ, ехэ амжалта түйлаһандань үнгэрөөшэ жэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр нүхэр Мункуевада аймагай Соведэй гүйсэдкомой ба райпотребсоюзай правлениин зүгһөө Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шан, мүн сельпогой правлениин дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Энэ эхэнэр гансал өөр тухайгаа бододог бэшэ, сельпогой залуу хүдэлмэришэдые өөрынгөө мэргэжэлдэ шадаха зэргээрээ һургажа байдаг юм. Иимэ үнэн сэхэ, дааҗа байһан ажалайнгаа оньһо һайса таниһан Ринчин-Ханда Лубсановнагай түйлаһан амжалтаар омогорхонгүй байжа болохо аал.

В. БАИНОВ.

Зэдын аймаг.

ЭЛЕКТРЫН ЭЛШЭ ХҮСЭНЭЙ ГИГАНТ

СССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойдо

Киргизэй ССР. Дэлхэй дээрэ эгээл түрүүлэн Тянь-Шаниин хадануудта орон доторхи эгээл томо гидроэлектростанцинуудай нэгэн баригдажа байнхай. Энэ хадаа киргиз арадай агууехэ дуушан Тоггогул Сатылгановай орон нютагта. далайн нюруунһаа дээшэ 1000 метр үндэр хадалиг газарта 217 метр үндэр хаалтатай, нэгэ миллион 200 мянган киловатт хүсэтэй гидроэлектростанци баригдажа байгаа юм.

Тоггогульска ГЭС-ые бүхы оромнай барижа байнхай. Эндэ зарлагдаһан комсомолой габшагай барилгада 43 яһатанай хүнүүд сугларанхай, 5000 барилгашад эндэ комсомолой путевкоор эльгээгдэнхэй юм.

СССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ «Нарынгидроэнергостройн» барилгашад хам оролсожо, Нурекскэ ГЭС-эй барилгашадые мүрысөөндэ уриба. Тинхэдээ ажалайнгаа эршэ шангадхажа, ашаг олзынь дээшэлүүлэн, юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй, түсэбые байгша оной декабриин 22-то дүүргэжэ, даабариһаа гадуур жэлэй дүүрэтэр үшөө миллион түхэригэй барилга хабсаралгын хүдэлмэри бүтээхэбди гэжэ уялга абаа. Эндэхи барилгашадай олон тоото коллектив соо С. Феттаевай ударидадаг бетонщигуудай бригада илангаяа эршэтэ ажалаараа шалгарна. Тус бригада коммунис ажалай коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй юм. Бригадын гэшүүн бүхэн үдэр бүриингөо даабарине 150 процент дүүргэдэг. Тиихэдэ тэдэнэй хэһэн ажалынь ОТК-гай шалгалтыншье хэрэггүйгөөр бүтээгдэдэг юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Тоггогульска ГЭС-эй барилгын талмай. Түрүү бригадын коллектив (зүүн гарһаа) Жаныбек Бакышбеков, Аскаралы Кабатаев, Бектурган Камбаров, Анатолий Букин гэгшэд.

ТАСС-ай фотохронико.

СЕРГЕЙ ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

ҮГЛӨӨНЭЙ УУЛЗАЛГАНУУД

Туужаһаа хэһэг

ЗАЛУУ прозаик Сергей Цырендоржиевай рассказууд, туужые уншагшад мэдэхэ болонхой. Зохёолнуудынь «Буряад үнэн» газетэдэ, «Байгал» журналда оло дахин толилогдоһон юм.

Нүхэр Цырендоржиев КПСС-эй ЦК-гай Москвадахи партийна дээдэ һургуулиин хэблэлэй таһагые 1970 ондо дүүргэжэ ерээ һэн. Мүнөө «Буряад үнэн» газетын редакторые орлогшоор хүдэлнэ.

Тэрэнэй бэшэһэн «Хүлгөөтэ һүни» гэһэн туужа «Байгал» журналда 1967 ондо толилогдоо һэн. Хүдөө нютагай байдал, хүбшэдэ гэнтэ эхилһэн түймэр, тэрэниие дары түргэн унтарааханы тула тэмсэһэн хүнүүд, тэрэнэй ондо ондоо хуби заяан, гуниг, инаг дуран, баяр жаргалынь туужа соо уран гоёор, эли харуулагданхай.

Энэ туужые Хабаровскын уран зохёолшо Юлия Шестакова оршуулжа, «Байгал» журналдаород хэлэн дээрэ 1969 ондо толилогдоо бэлэй.

Һаяхан автор энэ туужаяа заһажа, хэдэн олон бүлэгүүдыень шэнээр бэшэжэ дүүргэбэ. Энэ туужа 1972 ондо Буряадай номой хэблэлээр гаргагдахань.

«Хүлгөөтэ һүни» гэһэн туужын шэнээр бэшэгдэһэн нэгэ хэһэгые уншагшадай анхаралда мүнөө табинабди.

Парторг Евсей Данилович Климов эмээлтэй мориёо хүтэлэнхэй бригадир Дамбаевта заабари үгэжэ ябана. Тэрэород, буряад хэлэ холижо байгаад дуугарна.

— Базар Бимбаевичай холын фермэнүүд руу гүйлгөө хада, бишни энэ тойрон гүүртэнүүдээ дайраад ерэһүүб. Шимни хүл хүнгэнөөрөө сэлеэнэйнгээ зониие суглуула. Энэмнай һайн дуранай шахуу хэрэг гээшэ. Ойлгоно бэзээш даа.

—Ойлгосотой, Евсей Данилович. Зоноо суглуулна бэзэбди даа.

Гал аюулай дүтэлжэ ябаһан тухай сошордомо һураг айлһаа айл дамжан сахилгаан түргөөр тарашаба.

Володя түрүүлэн түрүүлэгшэтэнэй үүдэ тоншоншьегүй орошобо. Томонууд сагаа-ногоон сэсэгтэй, бэе дээгүүрээ долгитоһон шэнги халаадтай Даримма мүр дээгүүрээ сагаан полотенци хаянхай, аяга табагаа угаажа байба. Мэндэшэлэлдэһэн хойноо хүбүүн пеэшэнэйнь амһарта сомсойн һуужа хабшагаар сог абажа, тамхяа аһааха зуураа:

— Шимнай комсомолойнгоо суглаандашье ошохогүй, хоёр-гурба һараар мүнгэеэшье түлэхэгүй. Яаһан хүмнии? Угайдхадаа взносоо түлэхэдэш болохол һэн. Һарын хори мүнгэ оложо ядаа гүш?..

— Хүнэй толгой нэмээлсэхын түлөө суглаанда ошохо болоно гүб даа? Намаар юу улимайгаа хэхээ һананаш? Сүлөөмни үгыгшэ. Айлай һамгад суглаа хураалда ябагшагүйл. Залуудаа бухиндашаһан Бүтыд-Хандануудлэ активист-мактивистнүүд болоол юм бэзэ,—гээд Даримын ёгтолонгёор энеэсэгээхэдэ, хасарайнь хонхорхой һөөл зохидоор татагад гэбэ. Комсорг нюдөө хэды хэды сабшалаад:

— Шамһаа сүлөөтэй хүн Яруунын Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо олдохогүй байха, — гээд: «Ноён хүнэй убсанса болоһондоо бүдүүрхэшэбэ гүбди» гэжэрхин алдаад. бэеэ бариба. — Взносоо хэзээ түлэхэбши?

— Ажалгүй намда мүнгэн хаанаһаа байхаб?—гэжэ Даримма хамаг хөөрэлдөөгөө шог зугаа болгохо һанаатай хитаганаба.

— Ээ. барһахан, хониндоо байхадаа, торгон халаадшегүй һаа, хүн бэлэйш даа. Яатараашье үгырщообши даа. Мэдээ һаа гү даа, Базар Бимбаевич та хоёрой хоорондо харгылжа танилсуулхашьегүй һэн, — гэжэ пеэшэнэй үглүүе мүреөрөө туланхай Володя нюдөө ехэ, бага болгон енгүүрхэбэ. Даримма шэгээ гансата хобхо татаад орхибо.

— Ши бү зантагана. Хара үглөөгүүр ерэжэ байгаад, хүниие бү боһо, — гэн, залуу һамган тунтаганашаба. — Городто һураһанайш эрдэм энэ бы?

Ондоо саг һаань. Владимир үшөөшье хэлэнэйнгээ түргэниие мэдүүлхэ һэн,харин мүнөө яаралтай хэрэгэй харин гараа хадань, ерэһэн ушараа хөөрэжэ үгэбэ. Комсомолшууд бултаараа гарахабди гэжэ мэдүүлээ. Даримма буруу хараад, үбгэндөө адляар үргөөэ шэмхэлэн зогсобо. Ямаршье гоё гүрэлөө үһэтэй гээшэ һэм! Юундэшье тайража хаяжархёоб даа? Энэ наһандаа хүрэтэрөө буруугай хорёоһоо гараагүй аад, гэнтэ түрүүлэгшын һамган болөжо, элдэб тушаалтай зоной дунда Даримма Дабаевна гүүлэн хүндэлүүлхэдээ, мүн зарим нэгэ нютагаархидайнгаа урданайхиһаа нэгэл ондоохоноор хандадаг болоходо, залуу эхэнэр юуншье гээшэбиб гэжэ сэдьхэжэ магадгүй. Теэд тэрэнэй дээрэлхэлгэ, һэрбылгэ, тунтаганалга Владимиршуу зондо наада харалгын, ёгтололгын лэ хүрэнгэ ааб даа. Даримма хэзээ нэгэтэ эндүүгээ ойлгохо, үгы гэбэл, гэрэй хубалза болоод лэ дүүрэнэ бэзэ.

— Зай, түймэртэ ошохо үгыгөө хэлэ. Түрүүлэгшын урдаа хараха, уладаа няаха һамганай гэртээшье үлэхэдэнь хохидохогүйбди, — гэжэ Володиин хэлэтэр, Даримма шадага улаан болошоһон юумэ тэрээн тээшэ эрьеэд, урагшаа духагад гэн:

— Ошохоб, зорёон ошохоб. Шинии хэлэлтэгүйгөөр ошохоб. Комсоргоор һунгагдаһандаа үлүү ехээр үргэ амаяа бү бүлюудэ. Мүнгыеш түлэхэб. Хэды хэрэгтэйб? Мэнэ гэһээр аба, — гэжэ табжаганаба.

Володя жэжэхэн таруу шүдэеэ ирзагад гүүлэн миһэрбэ.

— Үнинэйл иимээр дуугарха һэн бэзээш. Нервэеэ гамна. Взнос минии хармаанай мүнгэн бэшэ. Хамтын. Комсомолой. Доёмхотоһон зарим нэгэн тухай суглаан дээрэ хэлсэхэбди. Хадамда гарам саараа, комсомолоо тоохоо болишоһон хэдэн хүн бии. Ноёд һайдые суглаандаа урижа ерээд зарим нэгэнэй нюур улайлгаха байхабди. Түймэртэ гарахаяа хүсэд шиидэбэл, юһэн саг багаар ошоорой, — гэжэ Владимир часаа харан захяад, үни болошоһондоо, гэмэр-гутар гэн ябахаяа забдаба. Даримын досоо хүлгэшэбэ. «Суглаан дээрэ минии нэрэ дурдажа хүхэрүүлхэдээш сээрлэхэгүй амитан ааб даа. Яалтайб? Үбгэндэм ямар аягүй, эшхэбтэр байхаб?!»

— Һөөе, хүлеэ даа, Володя. Юун суглаагаараа дүйбөөлнэбши? Хэрэггүй юумэ дуугараа һаам, хүлисыш даа. Взносоо мэнэ.., — гээд, Даримма нөөхи урдынгаа хонишон басагандал эшэнгеэр, тэлмэрдэнгеэр хойноһоонь дуугарба.

— Хаража үзүүжэмди, — гэһэн Володиин бүдэхир хоолой үүдэнэй саанаһаа уридлан һануулга мэтээр дуулдаба.

Бригадирай ороһон лэ айл түймэртэ гарахаяа бэлдэжэ, түлэг дундаа хөөрсэгэнэнхэй. Хэрэгээ дүүргээд бусажа ябатарынь, үнеэгээ һаагаад, хүнэгтэй һү барин-хай Шарүүхи хүгшэн дайралдажа:

— Володя, ороод гарыш, Балбаршни ерээ, — гэжэ омогорхонгёор ооглобо. «Унтажа байгаа бэзэ, Хожом харалсана бэзэбди». гэжэ бодоод, оронгүй арилжа гэжэ ябаһан тула тэрэ һөөл аягүйрхэшэбэ.

— Хари, үдэшэ харалсаа һэмди. Бодоо гү?

— Үни заянда бодонхой. Анханай эртэшэ һэн гүб даа. Оро, оро.

Владимир набтар үүдээр духагад гэн орохо зуураа. тамхинай утаан соо столой саана дотор самсаараа һууһан Балбарые, баһа Гунгарые харажархиба. Нилээн дунда ороһон шэлтэй архи харагдаба.

— Оо, һайн хүн һанаагаар гэжэ хаанаһаа орожо ерэбэш? — гээд һөөлдэнгир бүдүүн хоолойтой Гунгар, таагүй газарта золгоһондоо аягүйрхэһэн янзатай, худалаар миһэрсэгээн һууриһаа бодобо. Тэрэ үбшэнби гэжэ шалтаад. хэдэн хоногой ажалдаа гаранагүй. Нөөхил архияа уушанхай хаям даа. «Шархи шагабшаяа олохо гэжэ Гунгарһаал удхатай», — гээд, Владимир дураа гутангяар шэбшэбэ. Бригадир Гунгар трактористын үгые дуулаашагүй болоод, сэхэ Балбарта хандаба:

— Зай, хэр амарбаш?

— Во! — Балбар барбаадайгаа харуулба. — Наашаа һуу. Володя. Хоблоогүй байнаш, уулзаһанайхиие мүргэлдүүлжэрхие.

Владимир таһа арсаад, ёһын тэдыдэ хундага мүргэлдүүлжэ, яаралаа мэдүүлбэ. Балбар хүмэдхэеэ буулгаад, һанаа алдан, уруугаа харашаба.

—Намайгаа гомдохоо болиши. Володя. Хаядаһанай амитан гэжэ һанаа һааш, үлэхэдэмниш хамаагүй. Түймэртэ гаралсаал һаа дуратай һэм, — гэжэ һүүлшынгээ үгэнүүдые тэрэ зорюута удаанаар татан хэлэбэ

— Бишье Бальжиниматанһаа дуулаад, бэлдэжэ байгаалби, — гэжэ Гунгар хубхай хооһоор хүндэлһэнэй тэмдэг үзүүлэн дуугарба. «А-һаа, ши, Гунгар, энэ хара үглөөгүүр архи абаад гүйнэбши-и. Бальжинимын һамган гэртээ архи наймаалдаг гэжэ зүб хэлсэдэг ха юм. Тээсгэн таһа арсана һэн. Мүнөө балшыса баригдабаш даа, Һамажаб», — гэжэ Володя зосоогоо һанаад. Балбарта хандажа хэлэбэ:

— Хүлисэ, Балбар. Ерэ ерэһээршни ажалда һомолхоёо аягүйрхөө һэм. Тиигээдшье...

— Оо, шимнай һомолхо, хүбшэлхэ гэжэ байгаад, яһалал ноён янзатайгаар дуугаржа һураа ха юмши, — гээд, Балбар толгойгоо баруун мүр руугаа нэнгүүлээд, энеэсэгээһэн маягтайгаар уралаа жэмхэгэд гүүлэбэ.

Хүнэгөө адяар багта табихаяа мартажархиһан Шаруухи хүгшэн «хэрүүл бү татыт даа» гэжэ гүйһан нюдөөр Владимирай шэг адуулна. Харин тэрэнь столой саана һуугша хоёрой хорон үгэнүүдые тооһон хэбэр үзүүлнэгүй.

— Гомдоногта, болиногта — таанадай хэрэг. Харин би яаранаб. Уулзатараа, хүбүүд, — гээд, гаража ябашаба.

— О-һоо, харалши. Энэш Евсей Даниловичай үрөөһэн бөөрэ болонхой, — гэжэ Гунгар хургаа ёдолзуулан шэбэнэбэ. — Ходо ноёрхохоодонь. мээл «тюу-маа» харуулжархиһайб гэжэ һанадагби. «Уулзатараа» гээд гараба гү даа? Юун болоо юм. уулзуужалди! — гээд, Гунгар нюдэеэ хурсадхан, затагар хара нюдаргаяа монсогошуулба.

Теэд Гунгар тээсгэн һая газар хахалалга дээрэ болоһон нэгэ ушар тухай Балбарта хөөрэхэ сэнэггүй байба. Хүн муугаа һайрхадаг зантайшье бэшэ ааб даа. Гунгар анханһаа һаахаруу, хүнгэн ябадалда няалдасатай, мүн баһа нютаг соогоо мунинхашуулай нэгэн һэн. Тээсгэн юун болоо һэм гэхэдэ, наранай баруун хадын орой дэрлээд, мэнэ мэнэ жаргахаяа байтар, механизаторнуудай байрын гэр тээшэ хазаар моритой хүнэй хатаргажа ябахань харагдаа бэлэй. Трактораа полиин захада һаял унтараагаад байһан Гунгар Владимирые гансатал таниржархин:

— Золигшни, хаанаһаа бии болобоб. Ангиртын хонишодто ошонхой гэлсэбэ бэшэ һэн гү? — гэжэ шүдэнэйнгөө забһараар шэрд гэтэр нёлбон дуугарба. Владимир гансата Гунгарта ерэнгүй, харин хахалһан газар дээгүүрнь морёороо һайбарлуулба. Хэдэн зүг руу нилээн һүндэлһэнэй һүүлээр мориёо шабхадажа, трактораа тоһодоһон хэбэр. үзүүлжэ һууһан Гунгарай хажууда бии болоод орхибо.

— Ши хэниие мэхэлээб гэжэ һанабаш? Харал да, юу хээбши?! — гэжэ тэрэ ташуураараа поли тээшэ зааба.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи хуудаһанда).

„Уралмашай“ мебельнүүд—манай гэртэ

«Арад зоной хэрэглэдэг эд бараа хүндэ промышленностиин предприятинуудташье ехээр гаргадаг болохо ...һэн үшөө нэгэ шухала зорилго тиимэ промышленностиин үмэнэ партимнай табина. Энэ зорилго дүүргэхэ ехэ арга боломжо хүндэ индустриин бүхы һалбаринуудта бии».

(Л. И. БРЕЖНЕВ. КПСС-эй XXIV съездэ ЦК-гай тоосоото ...илхэлһээ).

«Уралмашай» бүтээн гаргаһан ... мебелиин эдеэнэй стол, ... табуреткэһээ бүридэнэ. Тэдэ-... хүнды түмэр хүлнүүд, модон ...нууд, хушалтанууд, һуудал-...нь сайбар пластик хадагдан-...ынь бултадаа зохидхон, нюурин, бага зай эзэлнэ. Бүхы ...28 түхэригтэ. Урдань свердловскын иимэ сэнгээр эндэхи ме-... фабрикын гаргаһан нэгэ ...ар стол худалдан абажа боло-...гаа. Партиин съездын таби-...барилгонуудые манда үгтэһэн ...инууд мүн гэжэ эндэхи машинабүтээгшэд угтаа. Эдэнэр урда ...хэдэг байһан бүхы юумэеэ ...шэн хаража үзөөд. арад зоной ...лэй эд бараа бүри ехээр бү-...гаргадаг болохо гэжэ шиидэа. ... машина бүтээдэг С. Орджоникидзын нэрэмжэтэ Ураалай завод ... эд бараа гаргалгые жэл соо ... дахин дээшэлүүлбэ. Теэд энэнь ...ын лэ түйлалта болоно. Ха-... табан жэлэй дүүргэхэ тэээшэ заводой маркатай эд бараан ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые худалдадаг магазинуудаар мүнөөнэйхиһөө гурба-дүрбэ дахин элбэг болохо.

«Уралмашай» ехэ корпусууд соогуур ажаһуудалай эд бараа бүтээн гаргадаг тусхай цех һая болотор лэ байгаагүй юм. Иимэ тусхай участогшье урда тээнь байгаагүй. Хүдэлмэришэд элдэб цехүүдэй «булан шанаагаар» үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээдэг, хабсардаг бэлэй. Уралмашайхид прокатна стан, экскаваторнуудай частьнуудые гаргадаг пресс болон станогууд дээрээл улад зоной хэрэглэмжын бараанай олониие бүтээнэ, Гэхэ зуура, энэ хэрэг тон ондоогоор, шэнээр бэелүүлэгдэдэг болоо. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргалгада ондоогоор хандадаг болообди», — гэжэ «Уралмашай» үйлэдбэриин начальнигай орлогшо хэлэнэ. — Жэшээлхэдэ, «Отдых» гэжэ хумигдадаг мебель комплектээр гаргадаг байгаабди. Теэд тэрэмнай хэр таарууб гэжэ хүсэд бодожо үзөөгүй байгаа гээшэ хабди. Өөһэдөөшье бодоод үзэгты: «эбхэдэг орон» гэртээ табижархёод һуухагүй хаямбибди». Тиимэһээ «отдых» комплектын орондо, тусгаар кухниин хэрэгсэлнүүдые гаргадаг болобобди. Худалдан абагшад, мэргэжэлтэдэй хүсэл бодолые хараада абажа, мүн өөһэдынгөөшье дүй дүршэл нэмэлсэн, айлда үнэхөөрөө хэрэгтэй, ямаршье хүнэй һанаанда таарахаар юумэ бүтээн гаргаха гэжэ шиидээбди.

Ганса Свердловскдо жэл бүри 10 мянга гаран айл шэнэ гэртэ ороно. Магазинуудаар кухниин мебелиин бии боломсоорнь. гансата худалдажа абана. Уралмашайхидай кухниин мебель бүтээн гаргалгаяа дүрбэ дахин ехэ болгожо, мянга мянгаадаар магазинуудта үгэжэл байн гэһээнь, үшөөл дуталдаһан зандаа.

Машина бүтээгшэдэй зүб шэглэл шалаһыень энэ ушар гэршэлнэ. Мүн нэгэн доро хаана, хайшан гэжэ кухниин хэрэгсэлнүүдые бүри олоор бүтээхэ ёһотойб гэжэ бодожо үзэхэ баатай болоогдоно. Эдэниие урда мэтэ «булан шанаагаараа» бүтээһээр байгаа бшуу. Тэдэ «булангуудые» түрүүшээр тусгаар участок болгохо гэжэ шиидэбэ. Олзо оруулдаг бараан байһан туладань. зарим тэды гаргашаншье хэхэһээ айбагүй.

Заводой инженернүүд детальнуудые бэлдэхэ тусхай шаблонуудые зохёожо, участогтаа хүнды түмэр магаха шэнэ машинануудые табиба. Баһа «бага» оньһожоруулга тухайшье мартаагүй. Эдэ бүгэдын ашаар мүнөө «Уралмаш» һара бүри гурба мянга хүрэтэр кухниин элдэб мебель худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ ябуулха аргатай болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ миллион үлүүтэй түхэригэй мебель гаргажа шадаа.

Юушье, тэрэ тоодо үргэн хэрэглэлэй эд бараашье үйлэдбэрилхэдэ, ямар нэгэн түүхэй эд, илангаяа синтетическэ, пластикова материалнууд, хэрэгтэй болодогынь элитэ. Эдэ материалнуудые заводто гүрэн үгэнэ тиихэдээ ашаглажа шадаха хаба соонь үгэдэг. Уралмашайхид үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха түсэбөө болзорһоо урид дүүргэдэг байхын тула нэмэлтэ фондонуудые абаа. Заводто «болзорһоо урид дүүргэхэ график» табигдажа, тэрэнэй үндэһөөр детальнуудые хэрэгтэй хэмжээнһээ үлэ мэдэг үлүүгээр гаргагдадаг. Энэ үүсхэл дэмжэгдэн урмашуулагдана.

Ингэжэ ажалаа бүтээсэтэй һайнаар эмхидхэжэ шадаһанайнь ашаар. эд бараанай шанаршье бүри һайн болоо. Зарим ажахын эрхилэгшэд гүйсэтэй эд бараанай шанар тушаа һанаата болоһоной хэрэггүй гэжэ тоолодог. Харин ураалайхид энээн тухай тад ондоо һанамжатай.

— Бидэ, — гээд «Уралмаш» заводой үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор Н. И. Рыжков хөөрэнэ, — хүн зоной ажаһуудалда хэрэглэгдэхэ эд бараае карьерна экскаваторһаа гү, али үрэмдэлгын агрегатуудһаа муу шанартайгаар гаргаха ёһогүйбди. Аляанданьшье манай заводой марга байна хаям. Улад зоной байдал хүнгэдхэхэ, гоёохо ёһотой бараанууд болоно бшуу. Тиимэһээ һайн шанартайгаар гаргаха ёһотойбди.

Гэхэтэй хамта, үйлэдбэриин шэнэ талмай хэрэгтэйл байна. «Уралмаш» завод өөрынгөө хүгжэлтын фондын мүнгэнһөө гарган, арадай хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргаха тусгаар томо цех барижа эхилээ. Энэнь түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ оршон байдалда жэлэй гурба миллион үлүүтэй түхэриг болоно. Цехэй түрүүшын ээлжээн дүрбэн ехэ корпусһоо бүридэнэ. Тэдээн соогуурнь поточно линии табигдаха юм. «Уралмашай» хүтэлбэрилэгшэд гарзаяа харюулха байһанаа мэдэнэ. «Свежесть» гэжэ кухнида хэрэглэгдэхэ электрын фильтр, хубсаһа угаадаг «Малютка» гэжэ соморхон машина олоор гаргаха тухай худалдаа наймаанай эмхинүүдтэй эртээнһээ хэлсээ баталанхай. «Уралмашай» энэ шэнэ цехэйнь түрүүшын ээлжээн мүнөө жэлдэ хүдэлжэ эхилхээр түсэблэгдэнхэй.

«Уралмашай» жэшээгээр Ураалай бусад олон предприятинууд зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргалгада һураггүй харюусалгатайгаар хандадаг болоо. Нэгэдэхеэр. хаа хаанагүй арга боломжонуудаа хаража үзөө. Үнэндөө энэ шухала хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулжа шадахагүй нэгэшье завод Ураалда үгы. Хоёрдохёор. олон томо предприятинууд үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргаха тусгаар участогуудые гү, али цехүүдые бии болгохоор түсэблөөд, шухала түхеэрэлгэ урлан бүтээхэ, худалдан абаха гэжэ оролдоно.

Каменск-Уральский, Верхняя Салда городуудай предприятинууд энэ хэрэгтэ ехэ эдэбхитэйгээр оролсоно.

Каменск-Уральский городто үрэмдэлгын соргонуудые гаргаха шэнэ цехэй барилга дүүрэхэ боложе байна. Тиигэбэшье энэ соргонуудые гаргалгын технологиие «ябууд» дахин хаража үзөөд, үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргаха цехтэ зай гаргажа үгөө. Энээндэнь хүдэлмэришэд хэрэгтэй ааб даа. теэд гол үйлэдбэриингөө технологиие һайжаруулһанай ашаар энэшье асуудал шиидхэгдэхээр.

Арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээлгын хэрэг эмхидхэхэ Свердловскын областной штаб-координаторта түгэсхэлдөө ороод харая. Промышленна предприятинуудые энэ асуудалаар хүтэлбэрилхэ зорилготойгоор иимэ центр байгуулагдаһан байна. Бэлэхэн юумэһээ эхилээд, орёо нарин юумэ хүрэтэр хэдэн зуугаад шэнэ эд бараанай нэрэ энэ штабкоординаторай документнүүд дотор заагаатай. Ураалай заводууд эдэ заабаринуудай ёһоор эд бараа гаргажа, өөһэдынгөө марка табяад ябуулха юм. Эдэнэйнь дунда электроутюг; кофейник. хубсаһа угаадаг машина. элдэб амһарта, лаампа гэхэ мэтэ бүгэдэнэй ажаһуудалда хэрэгтэй зүйлнүүд бии. Ураалай олон заводуудһаа иимэ олон янзын эд бараанууд ерэжэ, удахагүй магазинуудаар түхэхэ.

Арад зондо хэрэгтэй элдэб эд бараа бүтээн гаргалгые хэн һайнаар, түргөөр эмхидхэнэб, хэн эгээн ехэ олзо олоноб гэһэн социалис мүрысөөн мүнөө Ураалай заводуудай хоорондо дэлгэржэ байна. Энэ мүрысөөнһөө бүгэдэ баршахаатаха байнанинь лабтай.

В. СТАРИКОВ,
ТАСС-ай корр.

Свердловск,
январь.

„БАЙГАЛАЙ ДОЛГИНУУД“— ХАБАРОВСК ХОТОДО

Арбаад жэлэй урда тээ Буряад оронноймнай залуушуул, дээдэ һургуулиин студентнэр өөһэдын ансамбльтай байһайбди гэжэ ехээр хүсэдэг бэлэй. Үнэхөөрөөшье бэлигтэй бэлигтэй залуушуулай уран шадабаряа харуулха, олоной хэрэгтэ хабаадаха газар Улаан-Үдэдэмнай үгы һэн.

1961 оной намар ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой үүсхэлээр хүдөө ажахын дээдэ һургуулиин дэргэдэ «Байгалай долгинууд» гэһэн залуушуулай ансамбль эмхидхэгдэһэн юм. Түрүүшээр Улаан-Үдымнай дээдэ һургуулинуудай, техникумүүд болон училищинуудай студентнэр энэ ансамбльда хабаадахаар ехэ олоороо ерээ һэн. Теэд ансамблиие эмхидхэхэ тусхай уран һайханай совет онсо бэлигтэйшүүлыень шэлэжэ абаа һэн. Тиихэдэ оройдоол хори гаран хүн залуушуулай энэ ансамблиин бүридхэлдэ ороо бэлэй.

Һая эмхидхэгдэһэн залуушуулай энэ ансамбль республикын хүдөө нютагуудаар, аймагуудаар, ажахынуудаар ябажа, нилээд олон концерт хүн зондо харуулаа. Тиихэдэ хүршэ Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудаар айлшалһан байна.

Ансамбль эмхидхэгдэһээр арбан жэл болобо. Энэ хугасаа соо нилээд ехэ хубилалта болоо ааб даа.

Һүүлэй хэдэн жэлэй урда тээ Буряадай багшанарай дээдэ һургуулиинхид энэ ансамблиин ажал хүдэлмэри, хүтэлбэриие, хангалгые өөр дээрээ даажа абаа.

Тэрэ гэһээр ехэшье саг үнгэрөөгүй. Ансамблиин хүбүүд, басагадай табиһан концерт бүхэн хүн зониие баясуулжа байдаг. Һаяхан энэ ансамблиинхид Хабаровскда болоһон телевизионно бүхэсоюзна конкурсдо хабаадалсаба.

Энэ конкурсдо хэд хабаадалсааб гэхэдэ, манай Улаан-Үдэ хотоһоо хоёр лэ коллектив ошоһон байна. Ленинэй ордено мяха-консервын комбинадай соёлой ордоной «Тэрэнги» гэһэн хатарай ансамбль, «Байгалай долгинууд» гэһэн ансамбль Хабаровск ошоһон байна. «Тэрэнги» ансамблиинхид бидэндэ орходоо илээд үнинэй, дүй дүршэлөөр баян болоһон коллектив ааб даа. Тэдэнэр найман хатар тэндэ харуулаа. Харин манай ансамблиин хүбүүд, басагад «Хазаар моритойшуул», «Буряадай залуушуул», «Шамхандаа», «Уянга» гэһэн хатарнуудые гүйсэдхэжэ, хүн зоной магтаалда хүртөө.

Бидэнэр Хабаровскын түмэр замай вокзал дээрэ буубабди. Бидэниие хүнүүд хүлеэшэнхэй. Наада болон концертнүүдыемнай хаража шалгаха комисси баһал хүлеэнхэй һэн. «Онгосоһоо һайндэртэ сэхэ ерэбэ» гэһэн оньһон үгын ёһоор шэнги болообди, Амархашье саг байхагүй. Дээрэ дээрэһээнь номернуудаа харуулжа, ехэл тухашараабди. Һүүлэй һүүлдэ манай хүбүүд, басагадай гүйсэдхэһэн хэдэн хатар түгэсхэлэй концертын программада оробо гэжэ дуулахадаа, ехэл хүхиһэмнайшье мэдээжэ ааб даа.

Энэ конкурсдо аяар 20 гаран область, хизаар болон автономито республиканудай дуу болон хатарай ансамбльнууд хабаадаа ха юм. Тувын, Эрхүүгэй, Яхадай, Хакасай, Магаданай, Томскын ансамбльнууд ехэл һайн репертуартай, программатай байһанаа эндэ харуулаа. Энэ конкурсдо хабаадагшадай концерт буулгагдажа, «Орбитын» программаар харуулагдаха байна.

Февралиин 11-нэй үдэшэ Хабаровскын телевиденидэ ошожо, тусхай концерт харуулаабди. Манай Буряад ороной түлөөлэгшэд, хүбүүд, басагад «Хазаар моритон», «Ородой балалайка», «Хурын наадан», «Буряадай угалзанууд», «Орошод» гэһэн хатарнуудые гүйсэдхөө. Богонёор хэлэхэдэ, яһала урагшатайгаар ябажа ерээбди.

«Байгалай долгинууд» гэһэн ансамбльнай жэлһээ жэлдэ батажан ургаха, программань улам лэ баян, хурса удхатай болохо байна.

С. ДОРЖИЕВ,
«Байгалай долгинууд» гэһэн залуушуулай ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. «Байгалай долгинууд» гэһэн ансамблиин хүбүүд, басагад «Хазаар моритон» гэһэн хатар гүйсэдхэнэ. 2. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай соёлой ордоной «Тэрэнги» гэһэн ансамблиинхид «Ородой балалайка» гэһэн хатар гүйсэдхэнэ. 3. Тувын АССР-эй артист Карасол Ак-оол арадайнгаа дуу дуулажа байна. 4. Хакасай басагад (зүүн гарһаа) Галина Сунчугашева, Нина Катаева, Клара Сунчугашева гэгшэд «Басаганай дуу» гүйсэдхэнэ.

Авторай фото.

СЕРГЕЙ ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

ҮГЛӨӨНЭЙ УУЛЗАЛГАНУУД

Шуужаһаа хэһэг

(Эхиниинь 3-дахи нюурта).

— Нэн түрүүн мэндэшэлдэг болоё, бригадир. Муу, һайншье һаа, бишни хүн нэрэтэй, хүнэй хүбүүн гээшэб. Ноён болооб гээд бадаһасагаахагүй юм, шинии тухай ухаатай, хэлэтэй ноёдые харагдаһан байха,— гэжэ Гунгар сожоёошье хүдэлгэһэн хэбэргүй, буруу хараһан зандаа дуугарба.

Владимир эмээлһээ хүнгэхэнөөр һүрэжэ буугаад, мориёо табижархиба. Тэрэнь турьяад, толгойгоо һэнхэрээд, саашаа хэды алхажа, хагда абааштайгаар зулгаашаба.

— Дахин хахалха болоболши даа. — гэжэ бригадир шиидэнгеэр хэлэбэ.

— Юундэ? — гэжэ Гунгар ойлгожо ядаһан мэтээр асуугаад, һаял нюур оедэнь хараба.

— Нэгэдэхеэр, һөөм тухай гүйхэнөөр хахалааш, буразддаа бүхэн дэш далан. Энэ һайн, үрэжэлтэй газарые һэшхэлгүйгөөр эбдээд, бузардаад хаябаш.

— Һэшхэлээшье орхиё, Володя. Энээнһээ болохо юумэн колхоздо хэгдэжэ байгша даа.

— Бидэ хоёрой тоосохо юумэн үгы. Гэгээн сагаан үдэр соо трактораа минин, хин хүдэлгөөщ, нилээн ехэ түлишэ гаргашалааш. Тэрэнээ өөрынгөөл хармаанһаа түлэхэш. Шамайе нэгэ үдэр ажалгүй һууһанда тоолохобди, — гэжэ Владимирай хэлэн байтар, механизаторнууд сугларшоод байба. — Үглөөгүүр ерэхэдэм, дахин хахалаад байхаш. Үгы һаашни...

— Үгы һаамни, наншаха гүш?

— Шамайе шаажа нюдаргаа шалаахагүйб. Хуулиин ёһоор хөөрэлдэхэбди. Ойлгоо? — гээд гүйлгэшоо һэн.

Гунгар залуу бригадирые баһаһан янзатай юушье хэнгүй хонобо. Харин үглөөнэй наранаар Владимир машинаар дүүрэн зониие шэреэд орожо ерэбэ. Гунгар мүнөөдэр олон зоной анхарал татуулха, шадал соогоо һархаганаад, бэеэ харуулаад абаха байна гэжэ шанга шангаар хоолойгоо заһаса гаан байтараа, машина дээрэһээ... машина дээрэһээ хэд буубаб гэхэдэ, хүдэлмэриин наһанһаа гараһан арбаад үбгэд, хүгшэд, хэдэн комсомолшууд (тэдэнэй дунда тоо бүридхэгшэ Бутид-Хандашье бии), бэрхэ һурадаг дүрбэ-табан пионернүүд, тиигээд эгээл хүлеэгдээгүй хүниинь — бүхэли наһаараа, колхозой колхоз болохоһоо хойшо нэгэ үдэр таһалгаряагүй малшанаар ажаллаад, үндэр наһатай, үлбэр доходон болоһон эсэгэнь... Тэрэ табина сооһоо уухилһаар, аахилһаар буушаба.

— Хүндэтэ нүхэд! Гунгар Жигжитовэй үсэгэлдэр хэһэн ажалтай танилсахыетнай та бүгэдэниие уриинаб, — гэжэ бригадирай ямар нэгэ зүжэгтэ наадаһан мэтээр гараа дэлгэн урихадань, Гунгарай досоо халуу бурьяжа:

— Намайгаар наада хэхээ һанаа гүш? — гэжэ бэеэ барижа ядан асууба.

— Хэлэһэн соомни газараа хахалһан байгаа һааш иигэхэгүй һэм. Үглөөнэй үүрээр ерэжэ харахадам, хурхиржа хэбтэнэ һэнши. Мэдэ, хорыеш тоһоор харюулба гээшэб, — гэжэ Владимир ондоо хүнэй дуулахагүйгөөр шэбэнэн хэлэбэ.

Гунгар хэдэрэлдээд үлэшэхэ һэн. Теэд арадань бургааһан тул гуураа туланхай эсэгэнь ялтаргана, улаан галстуг зүүһэн шагшашуул бүдүүн зонһоо дутахагүй гэһэншүү һүрхэй юумэнүүд алхалнад, баһа шэг шарайгаа хубилгашанхай нютагай ахамад үбгэд... Яахабши, ябалсаагүйдэ аргагүй. «Халаг, һүниндөө хахалаад хаяха юумые... Шадабаш даа намайе, — гэжэ Гунгар голхорно.

Полиин захада ерээд, бригадир зондо хандаба:

— Шанартын полидо тарлан анханһаа ургасатай, нютаг зоноо яһалал тэжээдэг, дэмбэрэлтэйхэн газар даа. Харыт даа, нүхэд, энээндэ иимээр хандахада, газар манда юугээр харюусахаб. Харагты, шэнжэлэгты, тиигээд һанамжаяа хэлэгты.

— Эндэ бай, алхамшье бү хүдэлэ, золиг, — гээд Жигжид үбгэн хүбүүндээ бадашажархёод, хахалһан газар тээшэ хүндөөр, яаруугаар ялхирһаар ошобо.

— Газар эмдэхэ. Бузарлаха һэшхэлтэй хадаа, манай үгэ хадуужа абаха сэнэгтэй бай, — гэжэ үбгэдэй нэгэн Гунгарта хэлэбэ. Пионернүүд нэгэ газарта обооронхой, саарһан дээрэ юушьеб бэшэжэ байгаад шулганалданад. Гунгар газар доро орошохоор бэлэн, хүнэй нюур руу сэхэ харахаяа зүрхэсэнгүй, анзаһанай годиролгондоо урбуулжархиһан дэгнүүл дээрэ уруугаа хараад һуушаба.

Жигжид үбгэн хамараа хүлэршэнхэй бусаба. Шэг шарайнь шэрүүн.

— Үбгэн наһыем. энэ, харана гүш, ажалша гарыем хайрлахаяа ягаабши?—гэжэ тэрэ хүбүүнэйнгээ урда үенүүдээрээ нугархаяа болижо болсойлдошоһон хургануудаа арбайлган, досоо жэхэгэд гэмэ хоолойгоор һүхирэн шахуу дуугарба. — Хамаг зоной, колхозой, энэ минии тоонто нютагайм. эхэ эсэгымни, элинсэг хулинсагаймни үрэ хүүгэдээ үдхэжэ энэ болоһон буусын газарай шамда ямар тодхор татаһандань ши, Гунгар, эритэ мэсын хүсөөр ерээд, хюһаад хаябабши?! Бод гэнэм, зоной урда улайха нюуртай. сэгнэхэ һэшхэлтэй юм һаа үгэ хэлэ!

Гунгар юухэ-хүүхэнээшье мэдэхэеэ болишонхой, затагар хара гараа хэхэ газараа оложо ядашанхай, нэгэ улайжа, нэгэ сайжа байба.

—Анзаһаниинь эхилхэдээ яһала гүнзэгыгөөр абаһан аад, саашаа ошоходоо газар дээгүүр халюухайдажа, бураздааһаа хобхо һүреөд, хажуу тээгүүр һабардажа ородог яаһан мэхэтэйхэн, тогтууригүйхэн юм, — гэжэ шүрдэгэр жаахан Банди үбгэн ёгтотойхоноор хадхаад абаба.

— Мори, сараарньe газар хахалагдаһан юм даа. Ажалай хүнгэрхэ, байдалай һайжарха бүри хүн залхуудаа булигдадаг, зоргондоо орошодог байна даа,—гэжэ Гатаб үбгэн һанаа алдан хэлэбэ. Бригадир эгээл иимэ хөөрэлдөөнэй болохые хүлеэһэн тула, сэдьхэлээ хананги зогсоно.

— Амандаа ногоо зуужархиһан зумбараадал юугээ абяагүй зогсообши, дуу гарыш энээнээ, наа наһаашни мээл! — гээд, Жигжид үбгэн тулгуураа ёдогошуулба.

«Энэмни зүүдэн гү, али үнэн гү?» гэжэ Гунгар шэбшэбэ. Хэн иимэ муухай юумэнэй болохые хүлеэбэ? Шэхээ бүглөөд, нюдөө аняад, тархяа оройгоод хэбтэшэхээр юумэн боложо байна. Теэд зоной урда, эсэгынгээ урда, эдэ пионернүүдэй урда бэеэ хамгаалан, эрид үгэ хэлэхэ хүүр байхагүй. Юушьеб хэлэхэ ёһотойб, үгы гэбэл, эдэш амидыгаар барижа эдихээ байна, үнгэржэ ерэбэл, оро бодогүй үлдэжэрхихэл...

Зон һэр-мэр гэлдэшэнхэйнүүд. Гунгарай үгэ хүлеэнэд. Теэд тэрэнь хоолойгоо заһаад, толгойгоо үргэһэн аад, сошордонгёор уруугаа харашана. Тииһээр зүрхэ орожо:

— Алдуу гаргагдабал даа. Баабай, мүн таанад бултадаа хүлисыт. Би дахин хахалхаб. Хожом болёоб... Үгээ үгэнэб, — гэжэ уруугаа хараһан зандаа үгэсэ үгэбэ.

Тэрэл үдэртөө «Гунгар ахайн гутамшаг жэшээ» гэһэн гаршагтай «Дайшалхы хуудаһан» полевой стан дээрэ үлгэгдэшоо һэн. Энээниие пионернүүд бэшэһэн байгаа. Һүүлээрнь эгээл иимэ хуудаһанууд колхозой конторын, клубай, мүн һургуулиин газаа хададагдаа бэлэй. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо Гунгар ажалдаа яһала оролдосотой, шадаал һаа залуу бригадирай нюдэндэ дайралдахагүй арга бэдэрдэг болошоһон юм. Архи тамхинайшье болоһон газарта хахадые хармаанлажархиһан Гунгар шальпажа, хэрүүл хараалда оролсожо ябахаяа болинхой гэжэ нютаг зон баясангяар хөөрэлдэдэг болонхой һэн.

Харин мүнөө Балбартай уулзаад байхадаа, Гунгарай иигэсэгээхэдэнь һөөл жэгтэй, үнэншэжэ ядамаар байгаа бэлэй. Хүнэй досоо орожо шадаха бэшэ һэн тула, тэрэнэй юу бодожо, ямар һанаашалгатай байһые тааха бэшэш.

Балбар Гунгарайнгаа зангые, бага сага мэдэхэ ха юм даа. Тиимэһээ тэрэнэй һархаганаае тооһон хэбэргүй, залхуурангияар нюураа эльбэсэгээн эбһээлээд:

— Үгы, нээрээ, Владимир Евсей Даниловичай орондо ороһон болоно хаям. Нүгөөдэнь ажалһаа гаргагдаа гү? — гэжэ асууба.

— Болниш, парторг-ноён болон-хойл...

Ж. Помпиду Англи ошолгоёо хойшолуулба

ЛОНДОН. (ТАСС). Франциин президент Ж. Помпиду февралиин 19-нэй үглөөгүүр Англида эхилхэ ёһотой байһан айншалгаяа хойшолуулба. Англида Ж. Помпидугай ерэхэһээ 12 час урид премьер-министр Э. Хитын канцеляри энээн тухай мэдүүлээ. Англиин 280 мянган шахтёрнуудай буһалгаанай табан недели соо үргэлжэлжэ байһанһаа уламжалан тэндэ тохёолдоһон оршон байдал Ж. Помпидугай айншалга хойшолуулха ушар шалтагаан болоо.

Горнягуудай национальна профсоюзай ударидагшад ба нүүрһэнэй промышленностиин управлениин удмаршадай хоорондын хэлсээнүүдтэ премьер-министр Э. Хит бэеэрээ хамаарха баатай болобо.

Правительство буулта хэхэ баатай болобо

ЛОНДОН. (ТАСС). Буһалгаалан бодоһон шахтернуудай ударидагшадай, Англиин нүүрһэнэй промышленностиин национальна управлениин хоорондохи хэлсээнүүд премьер-министрэй байшан соо болоод, һүни орой дүүрэо.

300 мянга шахуу горнягуудай табан недели соо үргэлжэлһэн буһалгаанһаа уламжалан тохёолдоһон оршон байдал хэлсээнүүдэй ябасада бэеэрээ хамаадахыень премьер-министр Хитые баадхаба. Буһалгаан тухай асуудал хаража үзэхын тула министрнүүдэй кабинедэй яаралтай заседани февралиин 18-да зарлагдаһан байна.

Хэлсээнүүдэй үедэ правительство буултануудые хэхэ ушартай болоо. Горнягуудай национальна профсоюзай ударидагшад нүүрһэшэдэй салин хүлһэ нэмээхэ тушаа арбитражна комиссиин дурадхалнуудые шахтернуудта дуулгаха зүбшөөлөө үгэбэ.

Салин хүлһэ нэмээлгэхэгүйбди гэжэ нэгэнтэ бэшэ мэдүүлһэн консерваторнуудай правительстваһаа горнягуудай туйлаһан эдэ буултануудынь буһалгаалан бодогшодой нэгэдэл болон эмхидэлэй, бүхы ажалша Англиин зүгһөө горнягуудай үнэн зүб тэмсэлые дэмжэһэнэй ашаар хангагдаа.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛ[...]

Һаналаа нэгэдэлгын суглаан

Париж шадархи Версальда Индохитадай арадуудта эб найрамдал ба бэеэ даанхай байдал хангахын түлөө тэмсэлшэдэй Бүхэдэлхэйн ассамблей гурбан үдэрэй турша соо болоһон байна. Энэ суглаанда дэлхэйн 84 оронуудһаа ерэһэн 1200 делегадууд, уласхоорондын 32 организацинуудай түлөөлэгшэд хабаадалсаа һэн. Вьетнамай, Лаосой ба Камбоджын арадуудые дэмжэлгын энээнэй урда тээ болоһон уласхоорондын суглаануудтай жэшэхэдэ эгээл ехэ суглаанинь энэ удаа болобо гээшэ.

Версальда болоһон ассамблей дээрэ Индохитадай арадуудые дэмжэхэ тодорхой хэмжээ ябуулгануудай түсэб зохёогдоо. 1972 он хадаа бүмбэрсэг дэлхэйн райондо боложо байгаа дайнда эсэргүү эрид шууд тэмсэлгын жэл гэжэ соносхогдоо. Тэмсэжэ байгаа Вьетнамай, Лаосой, Камбоджын арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын олон хүнүүдэй хабаадалгатай манифестацинууд бүхы түбинүүд дээрэ болохо. Эб найрамдалай тала баримталдаг Америкын хүн зон дайнда эсэргүү үргэн ехэ ябуулга энэ хабартаа үнгэргэхэ юм. Тэдэнэй ябуулгануудые бусад оронуудай эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд дэмжэхэ байна.

Ассамблейн дүнгүүдые амаршалха зуураа, ДРВ-гэй премьер-министр Фам Ван Донг иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Түүхэдэ үзэгдөөгүй эгээл гутамшаг шэрүүн колониальна дайнда эсэргүүсэн тэмсэжэн хүн түрэлтэнэй һэшхэл энэ ассамблей дээрэ түлөөлэгдөө һэн. Үнэн зүб хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ жагсаһан Индохитадай арадуудые уласхоорондын зүгһөө үргэнөөр дэмжэлгэ хадаа тэрэнэй илалтаар дүүрэхэ байха гэжэ найдажа байһанаа тэрэ элирхэйлэн мэдүүлээ.

Индохитадай арадуудта өөрынгөө дура зориг хүсөөр баадхаха гэжэ США-гай правительствын хэдэг һэдэлгэнүүд Версальда болоһон суглаанай ехэ удха шанартай байһые гэршэлнэ гээд Ханойн «Нян зан» газетэ бэшэнэ. Эгээл ассамблейн боложо байһан үдэрнүүдэй үедэ Америкын авиаци һүүлшын дүрбэн жэлэй турша соо хэһэн бомбодолгонуудайхиһаа эгээл ехээр бомбодоһон байха юм. Энэ бомбодолгодо Индохитадта байдаг Америкын бүхы шахуу самолёдууд хабаадалсаа. Тэрэ тоодо гурбан авианосецууд дээрэ байдаг 200 гаран самолёдууд. Таиландта түбхинэһэн 400 шахуу истребитель-бомбардировщигууд, Гуам арал дээрэхи Андерсон гэжэ сэрэгэй баазаһаа «В-52» түхэлэй 50 стратегическэ бомбардировщигууд хабаадалсаа.

Тиихэтэй хамта. Америкын делегаци Вьетнам тушаа Парижда боложо байгаа зүблөөндэ ямаршье болзоргүй саг соо хабаадалсахаһаа арсаһан байна. Эдэ бүгэдэ хадаа Вашингтоной «шэнэ» хараа шугам гэдэгынь нюураа будаһан «хүсэрхэлгынь» политика болоно гэжэ бүхы дэлхэйн үмэнэ үшөө дахин харуулба бшуу. США-гай президент Р. Никсонэй һүүлшынь гадаадын-политическэ элидхэл тушаа хэгдэһэн уласхоорондын олон тоото мэдүүлгэ, статьянууд энээниие батадхан харуулна. Энэ документ хадаа «Сагаан байшангай бэелүүлдэг гадаадын политикын эзэрхэг түримхэй империалис удхань хубилаагүй гэжэ арсашагүйгөөр гэршэлнэ» гээд Индиин «Хинду» газетэ үнэн зүбөөр онсолон тэмдэглэнэ.

Пекиндэ болохо уулзалгын урда тээ

Февралиин 17-ной үглөөгүүр Сагаан байшангай урда талада оршодог ногоон талмай дээрэһээ Америкын агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй вертолёт дэгдээ һэн. Энэ вертолёт США-гай президент Р. Никсониие Вашингтон шадар байрлаһан Эндрюс гэжэ агаарай-сэрэгэй баазада абаашаһан байна. Тэндэһээ Р. Никсониие гүрэнэй секретарь Роджерс, национальна аюулгүйн байдалай талаар президентын туһалагша Киссинджер, сэрэгэй советник бригадна генерал Скаукрофт болон Америкын делегациин бусад гэшүүд Хитад ошохо замдань үдэшэбэ.

Президент самолёдой Пекин ошохо замынь Гавайн аралнууд ба Гуам арал дээрэхи сэрэгэй баазанууд дээгүүр гарана. Гавайн аралнууд дээрэ тэрэниие далайн ябаган сэрэгэй нэгэдэхи бригадын командир генерал Армстронг угтаа. Гуам арал дээрэ Р. Никсон болбол энэ районно байдаг США-гай далайн сэрэгэй хүсэнүүдые командалагша адмирал Пью гэгшын рапорт соносоо. Гуам дээрэхи энэл баазаһаа «В-52» гэжэ Америкын стратегическэ бомбардировщигууд мүнөө Индохитадые тон ехээр бомбодожо байха юм. Вьетнамые бүри ехээр бомбодохын тула «В-52» гэжэ 30 бомбардировщигууд Холбоото Штадуудһаа Гуам арал дээрэ нэмэжэ асарагдаһан байна.

Америкын президент февралиин 21-нэй үглөөгүүр Пекин хүрэжэ ерэхэ юм. Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэниие тэндэ «хаан гүрэ[...] тамжа» хүлеэжэ байна. Вашингтонһоо ай[...] ерэхэ болоһонтой дашарамдуулан, америкын[...] дура гутаахагүйн тула хэдэ хэд[...] дамжануудай, магазинууд болон [...] зургаанудай нэрэнүүд хуушанайнгаа, [...] та нэрэнүүдээр һэлгүүлэгдээ. Р. Никсониие үдэ[...] ябаһан 300 гаран хүнүүдэй бууха гостиница[...] Маогай бүхы бюстнүүд ба «агуу ехэ жолоодо[...] хэлэһэн уряа лозунгнууд абтаһан байха юм. Урд[...] соёл культурын хүшөөнүүд гуримшуулагдаа. [...] тал хари гүрэнэйхидтэ наймаалхын тулада [...] нууд соо Хитадай классическа уран һайханай[...] ратурын зохёолнууд табигдаа. Эдэ зохёолнууд[...] ротой» зохёолнууд гэгдэжэ хоригдоһон байгаа[...]

Хитадай засагайхидай зүбшөөлөөр Пекиндэ [...] рикын номнолшодой тусхай түб баригдаа. [...] Германиин «Генераль-анцайгер» газетын гэрш[...] нэй ёһоор, энэ түбэй зорилгонь юуб гэхэдэ, эн[...] шалалгые «телевиденеэр угаа ехээр һайрхан[...] ха» гэһэн ябадал болоно. Энэ зорилгоор пре[...] Р. Никсонэй Пекиндэ, Ханчжоу ба Шанхайда [...] шалжа байхадань сэхэ телевизионно репортаж[...] дамжуулхын тулада февралиин 14-дэ хэлхеэ [...] ной тусхай спутник замбуулинда гаргагдаһан [...] гаа.

Болохоёо байгаа американ-хитад хэлсээн[...] уридшалан тайлбарилха зуураа, США-гай [...] хадаа тэндэ мүртэй бараг үрэ дүнгүүд туйл[...] гүй байха ха гэжэ байгаад бэшэнэ. «Хэлсээ[...] ямар нэгэн тодорхой үрэ дүнгүүдэй Пекиндэ [...] хогдохо байһаниинь ехэл һэжэглэмээр, —гэ[...] шингтон пост» газетэ бэшэнэ. — Зүгөөр эбл[...] һэн баримта хадаа гэртээ телевизорэй урда [...] байһан олонхи америкынхидтэ угаа таатай [...] байха ёһотой». Президентые һунгаха ноябрьда [...] гэгдэхэ һунгалтын үедэ тэрэнэй түлөө үгтэхэ[...] суудай олошорхо ябадалда Никсонэй Хитад о[...] ной эгээл тобоймо үрэ дүнгынь болохо байха[...] олонхи ажаглагшад тэмдэглэнэ.

Англида кризис үргэлжэлһ[...]

Капитализмын түрүүшын гүрэн болохо Анг[...] эдэ үдэрнүүдтэ гайтай шанга кризис боложо [...] зандаа. Ороной экономико бүрин эмхи гурим[...] лонхой. Электрын элшэ хүсэнэй дуталдаһан[...] һээ олонхи промышленна предприятинууд неде[...] мүнөө оройдоол гурбан үдэр соо хүдэлнэ. Түм[...] маар шэрэгдэдэг ашаанай хэмжээн эрид бага [...] Үдэшэлэн боро хараанай болохотой хамта Анг[...] городуудай гудамжанууд хаб харанхы болоно. [...] хэдэн районуудта уһан үгтэхээ болёо. Хэрбэ[...] байдалай хубилаагүй һаа, февралиин эсэс[...] Англиин бүхы промышленность зогсохо бай[...] промышленностиин ба худалдаа наймаанай м[...] Д. Дэвис мэдүүлээ.

Англиин 300 мянган шахтернуудай буһал[...] харюу болгон, консерваторнуудай правите[...] соносхоһон онсо байдалай хойшолонгууд энэ[...] Энэ буһалгаан долоодохи неделиеэ үргэлжэл[...] һаар. Мүнөө нүүрһэнэй һүүлшын нөөсэн[...] һантажа байна. Онсо эрхэ түлөөлэлгэдэ туш[...] Хит гэгшын правительство электрын элшэ хүс[...] гамтайгаар хэрэглэхэ гурим тогтоогоо. Эдэ бү[...] эсэстэ нэгэ миллион ажалгүйшүүлые адагай [...] үшөө 2 миллион хүнүүд нэмээбэ. Эдэ хүнүүд [...] тал һүүлшын үедэ ажалгүй болоо. Хүдэлмэри[...] харша иимэ хэмжэнүүд й ашаар консерваторну[...] даа баяшуулай тала харалсан, өөһэдынь нүхэд[...] промышленностиин бусад һалбаринуудай хүдэл[...] шэдые горнягуудта үһөөтэйгөөр зуридүүлхэ[...] найдана. Гэхэ зуура орондонь ушаруулаг[...] экономическа хохидол хадаа салин хүлһэ [...] лүүлхэ тухай горнягуудай хэһэн эрилтэнүүдые[...] гаха мүнгэ зөөриһөө һураггүй ехэ болоод бай[...]

Ажалшадай бүхы отрядуудые хэһээн һур[...] тулада томо баяшуулай правительство эрид ши[...] ги байха гэжэ шиидээ гээд Англиин хүдэлмэр[...] анги һайса ойлгоно. Эгээл тиимэһээ хүдэлмэр[...] ангиие можотуулан һалгааха гэһэн правительс[...] бүхы һэдэлгэнүүд хүдэлмэришэн ангиин бү[...] рядуудай хэлбэришэгүй бата нэгэдэлдэ со[...] буруу һүрэнэ бшуу. Англиин парламентын [...] февралиин 15-да болоһон олон мянган хүн[...] жагсаал энээн тухай һүртэйгөөр гэршэлэн хар[...] Шахтёрнуудтай мүр мүрөө түшэлсэн, Лондон[...] лэлшэд, машина бүтээгшэд, почтын хүдэлмэ[...] шэд, Англиин транспортна хүдэлмэрилэгшэдэй[...] хүсэтэй профсоюзай гэшүүд ябалсаа. Улаан [...] доро жагсаһан хүнүүдтэй хамта Великобри[...] Коммунис партиин Лондоной таһагай бүлэг [...] лэгшэд ябалсаа.

Г. ШИШ[...]
(ТАС[...])

ХИЛЫН СААНАҺАА

ГРАЖДАН ЭРХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛШЭДЫЕ СҮҮДЛЭБЭ

ЛОНДОН. (ТАСС). Тус орон дотор британ сэрэгүүдэй гаргадаг зэрлиг аашануудые буруушааһан дабшалгануудта хабаадагша, Хойто Ирландидахи граждан эрхын түлөө хүдэлөөнэй 13 ударидагшые зургаан һараар түрмэдэ хааха гэжэ Ольстерой сүүд шиидхэбэ.

Сүүдлүүлэгшэдэй дунда — Англиин парламентын гэшүүд Фрэнк Макманус, Бернадетта Девлин, Хойто Ирландиин парламентын гэшүүн Айвон Купер, Хойто Ирландидахи граждан эрхэ хамгаалха нэгэдэлэй генеральна секретарь Эдвина Стюарт, энэ нэгэдэлэй гүйсэдкомой гэшүүд Кевин Бойл, Ребекка Маклэйл гэгшэд бии.

«Граждан эрхын түлөө хүдэлөөнэй эмхидхэһэн дабшалганууд тэрэниие олон арбаад мянган ирландецуудай дэмжэдэг байһыень элирхэйлэн харуулаа. Демократическа эрхэ хамгаалһан олониитын тэмсэлһээ эдэнэй арсахые ямаршье түрмэ баадхажа шадахагүй»,—гэжэ Эдвина Стюарт сүүдэй һүүлээр мэдүүлбэ.

«Буруушаалай дабшалгада хабаадаһан 13 хүниие сүүдлэлгэ граждан эрхын түлөө хүдэлөөе улам шангадхаха, тэрээндэ хабаадагшадай шиидхэбэри зоригжолые бүри бэхижүүлхэ байха»,—гэжэ Ирландиин Коммунис партиин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Зэрлиг хархис бомбодолгонууд

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Американ авиаци Вьетнамай элдэб районуудые бомбодолгоёо үдэр бүри улам шангадхажа байна.

Хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харахада, Урда Вьетнамые бомбодолгоёо улам шангадхахын тула үшөө 40 шахуу «В-52» гэжэ бомбардировщигууд нэмэжэ табигдаа.

«Фантом» түхэлэй истребитель-бомбардировщигуудай үшөө нэгэ эскадрили Филиппинһээ Урда Вьетнамдахи американ баазанууд худар нюусаар асарагдаа. Энээнэй урда тээ «Констеллейшн» гэжэ авианосец Тонкинско булан худар Гонконгһоо абаашагдаһан байгаа. Президент Р. Никсонэй ерэхын урда тээхэнэ Гуамдахи американ авиациин баазануудта «В-52» гэжэ үшөө 30 стратегическэ бомбардировщигууд абаашагдаһан һурагтай.

Урда Вьетнам ба ДРВ-е мүнөө бүри ехээр бомбододог болоһон ябадалые Холбоото Штадуудай президент өөрөө һайшаан дэмжэһэн байгаа гэжэ «Балтимор Сан» тэмдэглэнэ.

Р. Никсонэй «Эб найрамдалай айншалга» гэһэн нэрэтэйгээр Пекин ошохо үеэрнь Вьетнамда бомбонууд олоор хаягдажа байна гэжэ «Нью-Йорк пост» бэшэнэ. ДРВ-гэй, Урда Вьетнамай газар нютагуудые һүрэг олон самолёдоор бомбодолго «агаарай дайе һаяшаг һүжэрөөлгын оршон байдалтай жэшэ бэл, үлэмжэ хэтэрхэй болоод байна» гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ. Эдэ ябуулганууд Пекиндэ ямараар угтагдаха хаб. «Энээниие ажаглахаар бэшэ налархайгаар тэрэниие (Никсониие) угтаха гү? Эдэнэй билдагууша хандалгаар угтагдаха һанаатай гээшэ ха гү?» гэһэн асуудал «Нью-Йорк пост» табина.

Президент Р. Никсон Пекин ерээ

ПЕКИН. (ТАСС). США-гай президент Р. Никсон КНР-эй правительствын уряалаар февралиин 21-дэ албанай хэрэгээр Пекин ерэбэ.

ПРАВДА БУРЯТИ[...]

Нэгэдэхи хуудаһанда: [...] шодой хараа түсэбүүд[...] һэн уншагшын түрүү бэшэ[...] рысөөнэй туужа» гэһэн ни[...] шаг доро толилогдоһон ма[...] нууд, ТАСС-ай һүүлшын [...] сэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «М[...] гүйдэлэй хүнгэн байхын түл[...] һэн А. Поповой корреспон[...] К. Масловай «Хүн бүхэмна[...] рюусалгатай» гэһэн коррес[...] ци. «Колхозой Уставые на[...] сахиха» гэһэн корреспонден[...] дакционно почтоор ерэһэ[...] гүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: «[...] гэй доктор» гэһэн Г. Му[...] корреспонденци. Хилын са[...] ерэһэн мэдээнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «[...] Үдэ — республикын нииси[...] һэн тематическа суглуулба[...]

Сагаан уларил

Мүнөөдэр республика до[...] үүлэтэйшэг байха, Байгал[...] саһан орохо, бусад газар[...] шииг орохогүй. Баруун [...] секундын, 3—7 метр хүсэ[...] һалхилха. 6—11 градус [...] байха, хойто районуудаар [...] градус хүйтэн байха. Ула[...] дэ һүниндөө 23—25, [...] 6—8 градус хүйтэн байха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ[...]

Манай адрес, телефо[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Л[...] 35. Телефоны: редакто[...] 54-54, приёмная—54-[...] редактора—68-08, зам. [...] тора—62-62. ответ. сек[...] —50-52, зам. ответ. секр[...] —36-76, отделы: парт[...] жизни —60-91, сельского [...] зяйства—64-36, 63-86, [...] ганды и агитации—56-23, [...] мышленности и строите[...] —61-35, советского стро[...] ства и быта—69-58, куль[...] и школ—60-21. писем и [...] селькоров—67-81, инфор[...] —34-05, общественная [...] ная—56-62. машинное бю[...] 57-63, фотолаборатори[...] 33-61.

Н-02328. Заказ № [...]